GOZDARSKI INŠTITUT SLOVENIJE
SLOVENIAN FORESTRY INSTITUTE

Zapisane gozdu

- portreti gozdark in njihove zgodbe -

Petra Draškovič Pelc

Silva Slovenica

Naslov: Zapisane gozdu: portreti gozdark in njihove zgodbe

Avtorica in urednica: Petra Draškovič Pelc

Zbirka Studia Forestalia Slovenica, št. 192
ISSN 2784-7004 (online)
DOI 10.20315/SFS.192

Lektorica: Milena Furek
Avtorica vseh fotografij: Petra Draškovič Pelc
Prelom in oblikovanje: Petra Draškovič Pelc
Publikacija je brezplačna.

Založil: Gozdarski inštitut Slovenije, Založba Silva Slovenica
Za založbo: dr. Nike Krajnc, direktorica Gozdarskega inštituta Slovenije
Ljubljana, 2026

To delo je ponujeno pod licenco Creative Commons Priznanje avtorstva-Deljenje pod enakimi pogoji 4.0 Mednarodna licenca

Sofinanciranje: Izdajo publikacije je omogočil Gozdarski inštitut Slovenije v okviru projekta Fem2forest.

GOZDARSKI INŠTITUT SLOVENIJE
SLOVENIAN FORESTRY INSTITUTE

Interreg Danube Region
Co-funded by the European Union
Fem2forests

Ars Naturae
PETRA DRAŠKOVIČ PELC
WWW.PETRADRASKOVIC.COM

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani
COBISS.SI-ID 279624451
ISBN 978-961-6993-95-1 (PDF)

Doživeti gozd pomeni izstopiti iz divjega kolesja
sodobne potrošniške družbe, ki se neusmiljeno vrti.
Pomeni - dovoliti si doživeti prehode kroženja snovi in energije,
cikličnosti dneva in noči, svetlobe in teme, rojstva in smrti.
Doživeti gozd pomeni biti prisoten, tukaj in zdaj.

dr. Petra Draškovič Pelc

Kazalo

Uvod 7
mag. Alenka Korenjak 11
Andreja Senegačnik 17
Barbara Slabanja 23
Brigita Oblak 29
dr. Darja Stare 35
Janja Lukanc 44
Jerneja Čoderl 47
dr. Katarina Flajšman 53
Katja Konečnik 59
Kristina Sever 65
dr. Lena Marion 71
Lucija Odar 77
mag. Marija Černe 83
Marija Jakopin 91
Marijanca Preložnik 97
Maša Kurent 105
dr. Mateja Kišek Vovk 111
Mihaela Golobič 117
Mojca Bogovič 123
dr. Nevenka Bogataj 129
dr. Nike Krajnc 135
Saša Vochl 141
mag. Špela Koblar Habič 147
prof. dr. Špela Pezdevšek Malovrh 153
Tina Kotnik 159
mag. Urška Ahačič Pogačnik 165
mag. Urška Srnec 171
Vanja Primožič 177
Vida Papler- Lampe 183
Zaključne misli 189

Uvod

Spoštovane bralke, spoštovani bralci!

Že samo dejstvo, da je ta knjiga pred vami, nosi pomembno sporočilo: gozdarstvo se spreminja in pri tem gozdarke niso zgolj opazovalke teh sprememb, temveč njihove aktivne soustvarjalke. Kot strokovnjakinje, raziskovalke, svetovalke, lastnice gozdov, pedagoginje, vodje in inovatorke pomembno prispevajo k razvoju stroke, institucij in družbe.

Današnje gozdarstvo se sooča z velikimi izzivi – podnebnimi spremembami, izgubo biotske raznovrstnosti, naraščajočimi pritiski na naravne vire ter spreminjajočimi se pričakovanji družbe. Hkrati se sektor spoprijema s pomanjkanjem kadrov, staranjem delovne sile in pogosto tudi z napačnim razumevanjem gozdarskega poklica med mladimi. V tem kontekstu vključevanje žensk v gozdarstvo ni zgolj vprašanje enakosti, temveč strateška potreba: raznolik in vključujoč sektor je bolje pripravljen na kompleksnost sodobnih izzivov.

Iz slovenskih in mednarodnih izkušenj vemo, da so poti žensk v gozdarstvo raznolike. Ovire, s katerimi se srečujejo, so pogosto sistemske – povezane z organizacijskimi kulturami, delovnimi pogoji, dostopom do priložnosti in vidnostjo strokovnega dela.

Po drugi strani se napredek zgodi tam, kjer se znanje deli, kjer mentorstvo ni zgolj beseda, kjer se gradijo skupnosti in kjer sodelovanje presega generacijske, institucionalne in nacionalne meje.

Ta knjiga odraža prav to raznolikost:
- različne poklicne poti;
- različne strokovne vloge in izkušnje;
- različne generacije, ki skupaj soustvarjajo podobo sodobnega slovenskega gozdarstva.

Pomembno je poudariti, da knjiga pred vami ni knjiga samo o ženskah. Je knjiga o gozdarkah in o gozdarstvu – o stroki, ki zna pritegniti mlade, ohraniti znanje, ceniti raznolikost pogledov in graditi prihodnost na sodelovanju. Spodbujanje žensk in mladih, da v gozdarstvo vstopijo in v njem tudi ostanejo, ni obrobna tema, temveč ključni del dolgoročne vizije sektorja.

Naj ta knjiga spodbuja razmislek, odpira prostor za dialog in prispeva k temu, da bodo glasovi gozdark slišani, njihovo delo prepoznano, njihove izkušnje pa postale del skupnega znanja.

Sprememb namreč ne ustvarjajo dokumenti ali publikacije same po sebi – ustvarjamo jih ljudje.

dr. Nike Krajnc

Alenkino usodo, povezano z gozdarstvom, je zapečatila njena sošolka, katere sestra je tedaj študirala gozdarstvo, in jih je nekoč povabila na spoznavni večer študentov gozdarstva. Naravo je sicer vedno imela rada, hodila je po hribih, res pa so predstave o tem poklicu Alenki, rojeni v Ljubljani, kot pove, »bile precej romantične«. A vseeno je bila bežigrajska gimnazija, kamor je hodila, zelo naravoslovno orientirana, biologija ji je bila med ljubšimi predmeti in to ji je bilo všeč.

Na fakulteti se je zelo dobro počutila, a prav dobrih predstav, kaj vse pomeni gozdarstvo, ni imela. »Starši so bili milo rečeno začudeni, ker so bili prepričani, da to ni poklic za mestnega otroka, predvsem pa ne za žensko. Tudi sami so imeli kolegico, ki je študirala gozdarstvo in je potem poklic opustila, ker ni zmogla.«

Danes Alenka dela na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in se ukvarja s pripravo predpisov s področja gozdarstva. Njena pristojnost so razpisi in teme ter spremljanje raziskovalnega dela s področja gozdarstva. »Pa tudi vse take stvari, ki doletijo starejše in izkušene – kot so razna novinarska, poslanska vprašanja, priprava proračuna in zaključnega računa za gozdarske vsebine,« doda. Med drugim je v svetu Zavoda za gozdove Slovenije, v zadnjem letu pa tudi predsednica upravnega odbora Gozdarskega inštituta Slovenije.

mag. Alenka Korenjak

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO
REPUBLIC OF SLOVENIA
MINISTRY OF AGRICULTURE,
FORESTRY AND FOOD
www.mkgp.gov.si
I FEEL
SLOVENIA

www.mkgp.gov.si

»Starejša kot sem, bolj na gozd gledam z osebnega, s čustvenega vidika. Službeno sicer redko zaidem v gozd, v prostem času pa tja zelo rada zahajam in gozd doživljam kot prostor sproščanja, kot nekaj zelo lepega, dobesedno nekaj duhovnega.« Pragozd je za gozdarje kot katedrala, so jim povedali med študijem, in tako ga dojema tudi sama. Izjemno rada ima planinske pohode, alpski svet in visokogorje. In se ob tem ravna po letnih časih. Jeseni rada zaide v macesnove gozdove, v zadnjih letih pa jo poti vodijo tudi po pohorskih in prekmurskih gozdovih. Bolj kot gozdne vrste ji je pomembno, da tam najde mir in tišino in da ni preveč odtisov »grde civilizacije« (smeti, štirikolesnikov ...).

Kaj jo je zaznamovalo na njeni poklicni poti? Spominja se svojih začetkov, takih zabavnih zgodb: »Ko sem začenjala, zaposlena sem bila kot revirna gozdarka na krajevni enoti Domžale, sem bila popolnoma zelena, in ljudje so rabili kar nekaj časa, da so me kot »novodošlo« gozdarko sprejeli. A moram reči, da so me imeli izredno radi in so me klicali gozdna vila.«

Ob sebi ima dandanes zelo dober kolektiv, zelo dobro se razumejo. »In to so trenutki, zaradi katerih zelo rada hodim v službo. Sicer pa me seveda izpolnjuje, če nekaj dobrega naredim, če je delo dobro opravljeno, če sem ga dobro pripravila, opravila, to daje izpolnitev,« pove.

Mlajšim kolegicam vliva pogum, naj se ne bojijo: »Vsi smo začeli kot začetniki, zelenci, in če imaš voljo in te tudi življenje oblikuje, lahko dosežeš, da si uveljavljen strokovnjak na svojem področju in te tudi okolica sprejema.« Prepričana je, da je danes mit, da bi ženske bile pri svojem delu šikanirane, zato naj temu ne nasedajo. Zagotovo pa so lahko (biološke) omejitve, ki jih ima žensko telo pri opravljanju težkih fizičnih gozdarskih del. A to ne pomeni, da v gozdarstvu ženska ne more biti aktivna, da ne more narediti kariere ali je skozi to pot uresničiti. Iz svojih zgodb se spominja, da res ene službe ni dobila tudi zaradi svojega spola, a tedaj so bili to časi, ko žensk v gozdarstvu ni bilo tako veliko.

Meni, da je gozdarstvo kot dejavnost privlačno za mlade. Sporočilo, ki ga gozdarstvo daje od sebe, pa morda ni vedno celostno. So določeni trenutki, ko opaža, da so zlasti ekološke funkcije tiste, ki so skozi PR bolj poudarjene, ki pritegnejo mlade v gozdarstvu in ne vedo v celoti, da se bodo morali pri svojem delu srečati tudi s proizvodno funkcijo. To je sestavni del gozdarstva in je prav, da so o tem tudi pravilno podučeni, da je to dobro tako za ljudi kot za gozd.

Prepričana je, da je gozdarstvo poklic prihodnosti. »Podnebne spremembe so že tukaj in te se odražajo že tudi na gozdu. Prav gozdovi bodo odigrali zelo pomembno vlogo ob posledicah podnebnih sprememb. So namreč zaloga vode, akumulirajo ogljik in še in še. Tudi ljudje smo vse bolj odtujeni od gozda in si želimo stika z naravo, velikokrat smo tudi »znervirani« od vseh pritiskov in v gozdu tako najdemo točko miru, najdemo zatočišče za dušo. In ne nazadnje je tudi les obnovljiv vir energije in bo v prihodnosti še pridobival pomen,« razmišlja.

Nima svojega najljubšega drevesa, v resnici jih je več in se menjavajo skozi letne čase in obdobja, ji je pa zelo ljub macesen, v zadnjem času pa tudi cemprin.

Andreja Senegačnik

Andrejini najzgodnejši spomini so tesno povezani z gozdom. Spominja se samotnih sprehodov pod krošnjami mogočnih dreves, najraje po dežju, vonja trohnečega listja, zelenih mahov in vlažne, dišeče gozdne prsti. Občutki, ki jih je kot otrok doživljala na gozdnih potepih, so pustili globok pečat. Takrat se je, nevede, začela njena povezanost z drevesi in gozdom. Odraščanje na podeželju, ki pogosto ni idilično, kadar gre za odnos do najranljivejših bitij, je bilo sicer zaznamovano z »reševanjem« in skrbjo za poškodovane živali; subtilen odnos do vsega živega jo spremlja že od malih nog.

Zaradi občutljivega pogleda na svet ter želje delovati v skupno dobro je nameravala študirati pravo, blizu pa ji je bila tudi biologija. Vendar se je izteklo drugače; zvezde so se postavile tako, kot je bilo prav in odločila se je za njej do takrat povsem neznani študij gozdarstva.

Ko se danes ozira nazaj, verjame, da je njeni odločitvi botrovala intuicija. Ta jo, kadar gre za pomembne odločitve, spremlja še danes.

Gozd je zanjo svet prostor, tam je najbliže sama sebi in celotni naravi, pravzaprav vsem svetovom. V otroštvu in še mnogo let za tem so ji bili najbližji gozdovi Boča in Donačke gore, danes pa išče mir v zavetju stoletnih pohorskih dreves. Posebej blizu ji je Šumik,

pragozdni rezervat na silikatni podlagi, kjer se prepletajo »trije pohorski kralji«: pestre kamnine, mogočni gozdovi ter šumeče in bistre pohorske vode. In tudi midve sva se srečali v globini pohorskih gozdov, med starimi drevesi in svežino žuborečega potoka Lobnica.

Kaj je pustilo pečat v letih, odkar deluje kot gozdarka? Občutek za varovanje dediščine ter splet naključij ji je namenil službo gozdarke naravovarstvenice. Kar četrt stoletja je tako delala v »klasičnem naravovarstvu« na Zavodu RS za varstvo narave oz. pred tem Zavodu za varstvo naravne in kulturne dediščine v Mariboru. Srečevanja in sodelovanja s številnimi strokovnjaki, ki varujejo dediščino ter kritičen odnos do nje, so pustila odtis tako v službenem kot tudi zasebnem življenju. Ker ji je blizu vse, kar ima preteklost, se je na svojih poteh pogosto trudila ohranjati spomin nanjo: mogočna drevesa, stare gozdove, parke ob dvorcih, drevorede ...

Danes je ena izmed dveh zaposlenih v Regijskem parku Pohorje, najmlajšem izmed štirih slovenskih regijskih parkov. Ukvarja se predvsem z interpretacijo pohorske narave in ozaveščanjem o pomenu njenega varovanja. V sklopu Mreže šol Regijskega parka Pohorje vodi otroke po izjemni pohorski naravi, izobražuje pedagoške delavce, objavlja prispevke.

Poleg iskrivih otrok ji pot pogosto prekrižajo živali. Še posebej se razveseli sov, ki so ji najbližje. Na Pohorju živijo kar tri vrste, vredne omembe: mali skovik, koconogi čuk in kozača. Morda je tudi zato logotip regijskega parka »sovje obarvan«. Ohranjanja narave ne dojema le kot svoj poklic, ampak kot osebno poslanstvo v najglobljem pomenu. Aktivizem za ohranjanje narave, ki je prav tako del njenega življenja, osmišlja njen vsakdan.

Rada se spogleduje tudi z mitologijo in bajeslovjem, Pohorje je bogato z obojim. Navdušujejo jo stara znanja in prvobitna verstva. Gozd dojema kot mistični prostor, drevesa pa kot bitja, ki povezujejo vidne in nevidne svetove.

Andreja verjame, da gozdni svet vse bolj pripada ženskam, ker imajo praviloma mehkejšo, subtilnejšo energijo. V današnjem gozdarstvu pogreša vrednote in poglede, ki sta jih študentom predajala prof. Mlinšek in prof. Anko. Lesno-proizvodna funkcija je danes pri gospodarjenju z gozdom pogosto favorizirana, socialne ter ekosistemske funkcije se pogosto izgubijo oz. se dojemajo kot manj pomembne. Verjame, da bi prav gozdarke lahko vrnile gozdu ta tako pomemben poudarek socialnih in ekosistemskih funkcij. Čas, v katerem živimo, tudi zaradi vse izrazitejših klimatskih sprememb in pogoltnih politik kliče po tem.

Verjame v spremembe, ki jih v svet prinašajo mladi. Korenita sprememba šolskega sistema na vseh ravneh, ki bi temeljil na vzgoji posameznika za spoštovanje narave in družbe, za sobivanje ter delovanje v skupno dobro vseh živih bitij, bi bila več kot nujna. Narava bi tako dobila zaveznike, ki bi sicer bili manj digitalno kompetentni, a zavezani njenemu ohranjanju. Slednje bi se zagotovo poznalo tudi pri izbiri poklica, kot sta gozdarski in naravovarstveni.

Če kateri, potem je prav poklic gozdarja oz. gozdarke v tesni povezavi z naravovarstvom, zagotovo poklic prihodnosti. Do nedavnega tega sama ni uvidela, a s pritiski na naravo v zadnjih letih, z agresivnimi politikami, interesom po umeščanju vetrnih elektrarn v najvrednejšo naravo Pohorja in še kam, če gleda samo ožji, lokalni prostor ter širše, s podnebnimi spremembami, vojnami – potem je ohranjanje gozdov, skrb zanje, za ekosistemske usluge, ki nam jih dajejo, nekaj, kar je res naše poslanstvo, čemur bi morali posvečati ves trud. »Iz gozda smo izšli, gozd je naš prvi dom, v njem se zato tako dobro počutimo," razmišlja Andreja, "tudi zaradi tega je delo v dobro gozda tako pomembno."

Izmed dreves so ji blizu rdeči bori, orehi, hrasti in bukve, a črne jelše zmagajo. Jelše naj bi namreč povezovale svetove, spodaj in zgoraj, živih in mrtvih. In Andreja, ki tke raznolike niti med različnimi deležniki, je prav v jelšah našla svoj navdih.

Gozdarstvo sicer ni bila Barbarina prva izbira. Je pa to, da je bila v mladih letih tabornica, zagotovo vplivalo tudi na izbiro poklica. V ožjem izboru je sicer ostalo pet fakultet, med njimi tudi montanistika in arheologija, a po pogovoru z ljudmi, ki so delovali v različnih poklicih, je omenjeno hitro opustila, saj so jo prepričevali, da se v teh poklicih ne bo mogla zaposliti, gozdarstvo pa ji je dajalo upanje. Tedaj se gozdarke še niso tako pogoste vpisovale na študij, morda ena ali dve na letnik. In pri tej odločitvi so jo tudi domači ves čas podpirali, se je pa kasneje v službi morala mnogo bolj dokazovati pri delu kot ženska.

Danes je zaposlena na Zavodu za gozdove Slovenije v Območni enoti Ljubljana za področje gojenja in varstva gozdov kot strokovna podpora terenskemu kadru. Je tudi gozdni pedagog in občasno vodi naravoslovne dneve.

Gozd ji predstavlja sprostitev, mir, v naravi je vedno našla notranje ravnovesje. “Če sem bila pod stresom, če mi je bilo hudo, sem šla nekam, kjer sem bila sama, in sem poslušala, opazovala, »dala možgane na pašo« in mi je gozd res sprostitev”, pravi, “pa tudi kruh.”

“In včasih je kar težko presekati, da ne opažam ves čas stvari, ki jih sicer opravljam v okviru svojega delu, tudi ko sem na dopustu.”

Barbara Slabanja

Najraje se zadržuje v odraslih gozdovih in v hribih. Tam se najbolje počuti. A kot ljubo drevo omenja jelko. Ker je to vrsta, za katero se morajo še posebej potruditi, da jo ohranijo. »Lepa je, koristna je, všeč mi je,« doda. O jelki, hoji, imajo tudi zgodbo iz Rakitne, in sicer o najdaljšem ladijskem jamboru (64 m), ki je kadar koli potoval po slovenskih cestah. Pred več kot 100 leti so ga z volovsko vprego odpeljali z Rakitne do pristanišča v Trstu, in to v enem kosu, kar je bil edinstveni podvig.

Dogodkov, ki so jo zaznamovali na terenu, je kar veliko, saj je tudi teren velik. Eden zadnjih, rahlo stresnih, je bil, ko so šli na Rakitno pogledat opravljeno nego gozda. Ker je imela poškodovano koleno, je bil teren zanjo prestrm in se je odločila počakati pri avtu. Tedaj so na Rakitni bili tudi "razbojniški medvedi", in ker ji sodelavci niso pustili ključev avtomobila, se je že ubadala z mislijo, kam se skriti v primeru, da bi se kateri pojavil. K sreči ni bilo potrebe po skrivanju, a ko so se peljali naprej, jim je po kakšnih 150 metrih cesto prečkal medved. Sicer pa ga na terenu izven avtomobila še ni srečala.

Delo ima rada, ker jo izpolnjuje, rada je v naravi, rada ima živali in ji ni pretežko delati. Gozdarji so morda bolj introvertirani in jim zato možnost, da lahko v miru opravijo svoje delo, veliko pomeni. Vesela je, ko vidi, da je delo dobro opravljeno, da gozd dobro odreagira na njene ukrepe skozi leta. Tudi glede zgodbe z Rožnikom je zadovoljna, da so podrli stare bolne bukve, ki so se rušile same vase in da je tudi tukaj gozd že zelo lepo odreagiral. »Res pa je,« pravi, »da pri gozdu ne dobiš tako hitro povratnega odziva, kot ga dobiš pri otrocih. Če si ti dober pedagog, ti to takoj pokažejo.« Delo z otroki obožuje in jo tudi zelo motivira.

Mladim gozdarkam bi sporočila dvoje: "Ne se prestrašiti in nikar se ne pustiti. V marsikaterem pogledu smo enako, če ne morda celo bolje usposobljene od moških kolegov. Četudi nam je profesor statistike kdaj med študijem namignil, da smo za številke dobre, za gozd pa ne."

Meni, da je v današnjem svetu težko narediti gozdarstvo privlačnejše za mlade. Opaža, da so ljudje nestrpni, po koroni so vsi "Facebook doktorji". »Gozdarstvo so dolga leta tako politika kot javnost pustili precej pri miru in smo bili cenjeni in spoštovani, zdaj pa ni več tako,« pravi. A ob tem tudi dodaja, da gozdarstvo ni samo sečnja, čeprav je to glavni gojitveni ukrep. Če imamo mi zdrav gozd, nam zagotavlja boljše pogoje življenja in v Evropi je zelo močno zavedanje o pomenu varstva rastlin in mi imamo veliko nalog tudi s tega področja. V njenih prvih dvajsetih letih npr. niso posvečali takšne pozornosti tujerodnim invazivnim vrstam. Danes je precej večje zavedanje o tem, da so lahko tako nevarne, da predstavljajo grožnjo za obstoj gozda. Verjame, da gozdarstva politiki kar tako ne morejo ukiniti, saj Evropa vedno bolj prepoznava pomen gozdov na splošno, kot tudi biodiverzitete in ukrepov gojenja in varstva gozdov.

Brigita je že od malega zelo rada v naravi. Čeprav doma ni bil nihče gozdar ali lovec, je njo to najbolj privlačilo. Njeno življenje je kar precej povezano z divjim petelinom, ali je to naključje ali usoda, morda niti ni pomembno, je pa to še danes njena velika ljubezen, ki ne mine.

Svojo prvo (in sanjsko) službo v gozdarstvu je dobila prav na projektu, kjer so ohranjali habitate oz. izboljševali razmere za divjega petelina. V 5. razredu osnovne šole si je za opis živali izbrala divjo kuro, še danes ne ve, od kje 10-letni deklici taka ideja, a očitno jo je ta vrsta že takrat zelo privlačila.

Na otroštvo pa jo veže še prelep spomin, povezan z divjim petelinom. Leta 1998 so starši kupili gozdarsko kočo in ko je kot 7-letna deklica z njimi prvič prišla tja, ji je oče pokazal, da je za kočo gnezdila kura divjega petelina.

V 2. letniku gimnazije se je odločila za gozdarstvo in tudi en sam dan ji ni bilo žal te odločitve. Včasih je slišala, da gozdarstvo ni ravno ženski poklic, a se s tem ni nikoli obremenjevala.

Danes je zaposlena na Zavodu za gozdove Slovenije in opravlja delo revirne gozdarke na Jelovici. Delo ji je všeč, ker je veliko v naravi, ker je zelo dinamično, saj ne mara rutine, in se hkrati lahko mnogo nauči.

Brigita Oblak

Pri delu jo najbolj razveseljuje, ko lahko spremlja naravo, gozd, kako napreduje, kako se odziva, ko vidi, kako se pomlajuje, da je veliko zeliščne plasti in drevesnih klic, da po redčenju ostajajo stabilni sestoji, izbranci lepo napredujejo, da tla niso poškodovana, da so prisotne živali, da odmrla lesna masa opravlja svojo funkcijo ter da ekosistem kot tak deluje. »Z gospodarjenjem z gozdom uravnavamo mešanost razvojnih faz in drevesnih vrst, s tem skrbimo za stabilne gozdove, ki so hkrati primeren dom drugim organizmom, ki so vezani na gozd. Ker se ljudje težko odločamo za velike spremembe, nam pri tem »pomagajo« naravne ujme in kalamitete podlubnikov ter s tem po svoje spreminjajo gozdove, gozdarji pa jih nato usmerjamo v želen razvoj,« pravi.

»Gozdarji smo sicer najbolj srečni, če imamo v gozdu svoj mir in se neradi izpostavljamo, druge panoge so mogoče pri promociji precej bolj agresivne. V zadnjem času se s posamezniki, ki gozdarstvo predstavljajo širši javnosti, to počasi spreminja. Na splošno sta gozdarstvo in lovstvo pri nas velikokrat v senci ali morebiti javnosti predstavljena celo v slabi luči, ker prepogosto sami ne znamo komunicirati sporočila. Morda je treba več govoriti o tem, kaj vse gozdarstvo je in poudariti izjemno širino tega poklica.«

Mlajšim kolegicam želi sporočiti, naj kar pogumno stopajo na to pot, naj uživajo v tem, kar delajo in ne poslušajo raznih komentarjev, ampak naj hodijo svojo pot, z vizijo in poslanstvom v tej smeri naprej.

Močno zagovarja, da je gozdarstvo poklic vseh časov, prihodnosti, sedanjosti, preteklosti. »V preteklosti so nam zapustili izjemno zapuščino in mi moramo prevzeti odgovornost, ravnati v dobro narave in ne pustiti vsem deležnikom, ki se pojavljajo v gozdu, da vsak dela po svoje, ker vidi samo svoje interese. Gozdar pa naj bi bil tisti, ki skuša uravnotežiti in mnogim predstaviti, da ima vsak del gozda svojega lastnika in še posebej, da so v gozdu tudi tisti, ki ga najbolj potrebujejo, ker jim je dom in se ne morejo postaviti sami zase. Govorim o vseh bitjih v gozdu.«

Gozd ji pomeni vse – službo, prosti čas, hobi, lov. Najraje je v podgorskih gozdovih Pokljuke, Jelovice. Med drevesnimi vrstami izpostavi macesen. »Macesen kljubuje težkim razmeram, se ne uklanja, ampak močno vztraja naprej, čeprav ni več tak kot prej. Jeseni navdihuje z zlato obarvanimi iglicami, pozimi jih preprosto odvrže, spomladi pa z nežnimi, mehkimi, svetlozelenimi optimistično začenja znova.«

»Na terenu je vedno zelo razgibano in tudi vsebinsko zelo široko, zato težko vedno veš, kaj te čaka. Sicer imaš neki okvirni plan, a se pogosto na terenu izkaže, da je treba postoriti še kaj drugega. Je pa veliko zanimivih prigod, veliko zanimivih stvari odkriješ,« pripoveduje.

7-krat doslej ji je pot prekrižal volk, medveda pa v domačem okolju, čeprav ga je pogosto sledila, še ni srečala. Jutra, ko hodi poslušat divjega petelina, so ji najdragocenejša in najlepša.

Ko govori o tem, se ji oči še posebej zaiskrijo. »Greš v temi, sam, v tišini, počakaš, da se začne oglašati, ker je tako tiho, oglašati se začne namreč pred ostalimi ptiči. In to je najlepše. Ko ga prvič zaslišiš in se mu nato zelo zelo previdno počasi približuješ. Zelo je občutljiv, zato moraš biti skrajno previden. Njegov napev je sestavljen iz 4 delov »kitice«, in samo v 4. delu se lahko premakneš, sicer zazna vsak premik. Kadar je na rastišču več osebkov, tedaj moraš biti še posebej previden, saj nimajo vsi naenkrat tistega dela, ko se smeš premakniti. Je pa res lepo: čakaš petelina, prebuja se novi dan, sonce vzhaja. To so najlepši trenutki v gozdu.«

dr. Darja Stare

Dr. Darja Stare je raziskovalka na Gozdarskem inštitutu Slovenije. Njen delovni dan zapolnjuje delo v pisarni in v veliki meri v laboratoriju, ki ji nadomešča terenski del. Čeprav si na začetku ni želela dela v pisarni, njeno delo danes obsega mnogo zbiranja podatkov, analiziranja, iskanja po bazah podatkov, pisanja poročil, člankov, anketiranja. Na terenu je še največ dela z ljudmi, zbiranja podatkov z zasebnimi lastniki, anketiranja, intervjujev, pogovorov, ne toliko klasičnih meritev v gozdu.

Vedno se je veselila stika z ljudmi in lastniki, ki so bili še posebej veseli, če so kdaj srečali mlajšo žensko. In tedaj je bila vedno dobro sprejeta, saj jih je prišla poslušat, se z njimi pogovarjat, ne pa odkazovati.

Pri delu jo je zelo zaznamoval prav odnos lastnikov do gozda, ne toliko klasično pričakovan ekonomski, ampak pri zasebnih lastnikih močno zastopana čustvena komponenta: torej navezanost na gozd, čut za dobro gospodarjenje, da naredijo prav, da lepo ravnajo z gozdom, da se ohranja tradicija, da se sprehajajo po svoji zemlji … In da po ujmah želijo čim prej sanirati gozd, da jim je pomemben njegov videz. In to ji mnogokrat prižge tudi iskrice v očeh.

Kljub skrbi se morda lahko kdaj ta pozitivni čustveni odnos skozi generacije tudi izgubi, saj se mlajše generacije prevečkrat selijo v

HOFER

mesto in izgubljajo stik z naravo, z gozdom in jim gozd mnogokrat predstavlja le dodatno breme. A včasih lahko kakšni zelo zagnani revirni gozdarji pripomorejo in prepričajo tudi mlajše lastnike gozdov o njegovi čustveni vrednosti in pomenu.

Če si je nekoč predstavljala, da bo delala na Zavodu za gozdove Slovenije, ker ji je to predstavljalo stik z naravo in gozdom, se je tedaj, ko je iskala službo, in v tistem času je bilo kar težko dobiti zaposlitev v gozdarstvu, zaposlila prav na Gozdarskem inštitutu Slovenije in raziskovanje jo je povsem prevzelo. Novi izzivi, vedno prisotna želja po novem znanju, učenju in izkušnjah so jo pripeljali na novo pot, ki ji je danes ne le služba, ampak način življenja. K temu pripomorejo tudi dobri odnosi na delovnem mestu ter odlično razumevanje s sodelavci, z ekipo, ki je povezana in se podpira. Dinamično in raznoliko delo, kjer dan ni enak dnevu, jo izpolnjuje. Pa tudi to, da znova in znova išče nove projekte, nove vsebine. Danes si skoraj ne predstavlja, da bi za 40 let vnaprej vedela, kako bo potekala njena poklicna pot. To, da ni monotonosti, jo navdušuje in dela živo.

Zmeraj je bila zelo »tehnični tip«, rada je delala z rokami, risala načrte, zanimali sta jo matematika in fizika in sanjala je, da bo postala gradbenica. A je na informativnem dnevu v 3. letniku spoznala, da je to preveč pisarniško delo. In tako je začela iskati alternative, da bi pa le lahko bila več zunaj, v naravi, saj je odraščala v okolju na vasi, blizu gozda in ji je bila misel, da bi lahko poklic povezala z naravo, blizu. A ker ni imela stika z gozdarji in jih osebno ni poznala, ni bila to njena prva misel. Ko je vendarle odkrila gozdarstvo, v 4. letniku je šla tudi na informativni dan, jo je zelo prevzelo. Predvsem pa je odtehtal stik z naravo in še danes je vesela, da je gozdarstvo postalo njena pot, ne le poklic, ampak tudi poslanstvo.

Ovir na tej poti ni imela, morda je opazila kdaj, da so ljudje previdnejši, ali pa rahlo presenečeni, češ "kako ženska pa gozdarstvo". "Stereotipno skoraj vsakdo ob tem poklicu najprej pomisli na motorno žaga in delo v gozdu, nihče pa ne pomisli na širino, ki jo gozdarski poklic vključuje," pove. Doma ji niso preprečevali odločitve. Sicer jih je zanimalo, kakšna bo njena pot, nikakor pa ji niso nasprotovali.

Gozd je pomeni vse. Kar težko ubesedi, kako zelo veliko. Da je to prostor, kjer se dobro počuti, je srečna, ji predstavlja neki odmik od vsega. Hkrati pa tudi delo, poklic, služba – in način življenja. Ko ji nekdo omeni gozd, se s tem poistoveti. "To sem jaz, to je del mene," doda.

Najraje ima listnate gozdove, mešane gozdov; ne privlačijo je smrekovi kljub lepim sortimentom, za katere ve, da so z ekonomskega vidika morda dobri, a je nikoli niso povsem prepričali do te mere kot mešani, ki so raznovrstni, z različnimi višinami ali celo z gospodarsko-ekonomskega vidika slabše kakovosti vmes. Prihaja iz Dolenjske in ti so ji tudi ljubi.

Verjame, da se ženske ne smejo ustrašiti stereotipno moških poklicev, saj gozdarstvo ni fizično naporno (izjema je seveda posek drevesa). Edina motorna žaga, ki jo je imela v rokah, se nasmeji, je bila doma, in še te ni uporabljala poklicno. Pravi, da če dekleta želijo, naj temu sledijo in se prepustijo vedoželjnosti tudi skozi gozdarstvo, saj prinaša zelo aktiven življenjski slog. Morda bi morali mladim predstaviti več različnih vidikov gozdarstva, tudi lovstvo in ohranjanje narave, klasično delo z mikroskopi v laboratoriju, pa tudi motorne žage, jasno.

Zagotovo je to poklic prihodnosti, saj skrbi za toliko funkcij gozda – omogoča nam življenje od vode, zraka, do vira energije, lesne biomase, da ne omenjamo, kako zelo dobro na nas vpliva tudi v psihološkem počutju.

Kot drevesno vrsto obožuje hrast. "Ker nastopa v tako raznolikih oblikah, zanimiv, mogočen, nudi različne možnosti opazovanja in dosega vrhunske sortimente."

Janja Lukanc

Z Janjo sva se srečali v njeni pisarni na Bledu. Je vodja Krajevne enote Pokljuka Zavoda za gozdove Slovenije. Poleg rednega dela se ukvarja tudi z vodenjem po gozdu in oddajanjem gozdnih koč, za katere skrbi Zavod za gozdove Slovenije. Tudi tedaj, kadar so tam kakšne neprijetnosti, ali z vodo ali kurjavo, je vedno tista, ki poskrbi, da vse teče kot mora, kar pomeni, da se je kdaj tudi pozimi podala s smučkami do lokacije in uredila težavo.

Delo s turisti, z gosti, je nekaj povsem drugega kot delo z drevesi. Opaža, da so danes gostje drugačni kot nekoč. V preteklosti so vedeli, kam prihajajo, niso bili zahtevni, danes pa najprej začudeno vprašajo, če ni Wi-Fi omrežja v koči. Želijo divjino, a hkrati velik komfort. A televizije ne bo, doda. Če jo kdo pogreša, pa morda nima tukaj niti kaj iskati, je prepričana. Veliko je stalnih oz. rednih gostov, ki se vračajo, koče pa uporabijo tudi zaposleni iz drugih enot Zavoda za gozdove Slovenije in si tukaj privoščijo oddih.

Na Pokljuki včasih pogreša pravo infrastrukturo, ki bi bolje usmerjala in nadzorovala obisk, omogočala kakovosten obisk tistim, ki pridejo. Velikokrat si tudi turistične agencije želijo novih in novih doživljajskih, pohodnih, kolesarskih poti in te želje niso vedno najbolje usklajene z gospodarjenjem z gozdovi. Zlasti na tem področju bi si želela več sodelovanja. Meni, da bi bilo dobro, da bi imeli neki vstopni center na Pokljuko, s parkirno hišo ter javnim

prevozom, dobro avtobusno linijo za pohodnike, sicer bo vedno težje kontrolirati in nadzorovati obiskovalce ter hkrati tudi ohranjati lep in čist gozd.

Ve, da mladi danes živijo mnogo hitreje, tudi, da so zelo odvisni od internetnih tehnologij, a včasih je le dobro, če uporabljajo še logiko in zdravo pamet. Zato jim sporoča, da naj vztrajajo v svoji viziji ali v svojih željah, naj temu sledijo in si zaupajo. Gozdarstvo je zagotovo privlačno za mlade, nerodno je le, da v določenem obdobju ni bilo zaposlovanja in so mladi zato verjetno bolj obupali in se preusmerili drugam. Tisti, ki imajo radi stik z naravo, pa sta jim gozd in gozdarstvo zelo blizu. Ob tem dodaja, da je gozdarstvo poklic prihodnosti, »a le, če bomo obdržali še kaj gozda«. Ob tem se nekoliko kislo nasmehne: »Če želimo imeti in obdržati še zeleno Slovenijo. Tudi sicer smo gozdarji zelo vsestranski in zaposljivi v veliko sferah – od krajinske arhitekture, parkov ... Zavedati se pa moramo, da samo ohranjati in varovati drevesa tudi ni tako ok. Moraš dati gozdu priložnost, da se tudi obnovi.«

Sama se je za gozdarstvo odločila, ker sta jo vedno zanimali biologija in narava. Vedno je bila bolj naravoslovno matematično usmerjena, doma je s kmetje, kjer so imeli 10 ha gozda in je spremljala ter tudi pomagala pri pripravi drv. In pristen stik z gozdom ji je ostal že od otroštva. V mladosti je bila zelo dejavna v športu kot smučarka, a športa ni videla kot svoj poklic. Za kirurgijo oz. medicino, ki jo je tudi veselila, pa se ji je zdelo, da bi bila povezava z domačo kmetijo in medicino precej težje izvedljiva.

»Prihajam iz obdobja, ko je bilo gozdarstvo zelo moška domena. Prosila sem za štipendijo na takratnem gozdnem gospodarstvu in dva fanta sta jo takoj dobila, meni je pa kadrovnik tedaj rekel, da gozdarstvo pa res ni zame, saj kot ženska ne bom mogla voditi skupine sekačev iz Bosne. Nekako se je predvidevalo tedaj, da boš vodil neko skupino sekačev.« In tako ni dobila štipendije na gozdnem gospodarstvu, a je to ni ustavilo. Se pa tudi danes dobro počuti v moškem kolektivu in s tem nima težav.

Ob tem pove še anekdoto, ko je bila najprej gojiteljica in je imela veliko kontrole na terenu. Neka skupina tedaj dela ni dobro opravila in ob njenem nadzoru so jo delavci prepričevali, da se ne da. Hitro jim je z motorno žago pokazala sama, kako se to lahko opravi. Od tedaj so jo spoštovali in tudi upoštevali in nikoli več ji niso zatrjevali, »da se ne da«.

Res pa je, da se je morala kot ženska ves čas dokazovati, a z nazivi se ni obremenjevala, prej je bila začudena, ko so jo poimenovali gospa inženirka. Zgodovinsko so bili inženirji v gozdarstvu zelo cenjeni. A ker se ni obremenjevala in ni postavljala distance tudi z nazivi, je morda bila tudi zato bliže delavcu. Kot vodja krajevne enote povezuje določen tim zaposlenih in pri tem skuša vedno

delovati zelo transparentno do vseh, hkrati pa vodi vse upravne naloge. Veliko pomaga sodelavcem v revirju. S tem ko dela z njimi, jih lažje spozna in tudi odnos, zaupanje, spoštovanje se tako bolj vzajemno vzpostavijo, kot če samo »navigira« iz pisarne.

Brez gozda bi težko preživela, tudi zaradi zdravstvenih težav s ščitnico ji gozd zelo koristi. Včasih jo še posebej ganejo pogledi, ki se kdaj odprejo, ali kakšna jasa, kdaj pa tudi gozd pokaže svoje čare skozi različne letne čase. Taki trenutki med delom jo zelo razveselijo.

Najljubše drevo ji predstavlja trepetlika – sredi smrekove monokulture. Tudi kakršnokoli osamljeno drevo, sicer pa nima svoje najljubše vrste dreves, pravi, da so vsa drevesa edinstvena na svoj način.

Kolikor je prej videla življenje povsod v gozdu, jo zdaj kar malo skrbi in se sprašuje, ali bo Pokljuka še ostala taka, kot jo poznamo. Ta strah jo moti in si želi, da ne bi gledala tako črnogleda. Moti jo, da je gozd preveč obremenjen z množico ljudi, hkrati pa so tukaj še lastniki gozdov, ki nimajo nikoli dovolj in gozd morebiti preveč izkoriščajo. Večje sečnje posledično privedejo do večjih ujm. V večjih ohranjenih kompleksih skuša zagotoviti bolj trajnostno gospodarjenje z gozdovi in pustiti malo več lesne biomase v gozdu. Skozi svoje delo skuša delovati tako, da bi lahko ohranili čim bolj zdrave in raznolike gozdove, primerne za vse prebivalce gozdov.

Vedno je menila, da ni za delo z ljudmi, a življenje nam včasih ponudi poti, ki jih morda takoj ne prepoznamo kot naše, a preko tega spoznamo kaj vse še zmoremo in nas veseli. Sedaj ima stikov z javnostmi mnogo več, delo ji ustreza tudi zato, ker je tako dinamično, raznoliko. »Vsak vidik gozda moraš doživeti, v vseh letnih časih, v vseh vremenskih razmerah, da lažje razumeš svoje delo in ga bolje usmerjaš,« sklene svoje misli.

Jerneja Čoderl

Jerneja lahko suvereno reče, da je gozdarstvo pri njih družinska tradicija. Rojena je v družini gozdnega delavca, pred njo je gozdarstvo študiral že 16 let starejši brat, odraščala pa je sredi pohorskih gozdov. Ko je prišla študirat gozdarstvo v Ljubljano, je profesor Dušan Mlinšek dejal: »Če si rojen v Hudem Kotu, potem moraš biti gozdar,« doda, » in tako sem jaz gozdarka.«

Ko se je odločala za študij, je morda proti koncu osnovne šole razmišljala tudi o veterini, a to je povezano z življenjem. Odtehtalo je naravno gozdno okolje – mirno okolje, ki pa ima tudi tisoč izzivov. Ko je doma spregovorila o veterini kot o možnem študiju, so ji domači govorili, da ta poklic ni za ženske. Ko se je odločala za gozdarstvo, pa si ni pustila nič vplivati, kar pomeni, da so tudi domači sprejeli gozdarstvo kot možno pot za njeno življenjsko službeno udejstvovanje.

Danes je vodja krajevne enote Zavoda za gozdove Slovenije, v Radljah ob Dravi. Delo je zelo hvaležno, po svoje pa zahtevno, saj nosi odgovornost za gospodarjenje z gozdovi krajevne enote, kar predstavlja 13.000 ha gozdov. Hkrati pa vodi kolektiv, kjer je edina ženska in tudi najstarejša, zato v šali doda, da jo morajo tako ali tako ubogati.

Brez gozda si ne predstavlja življenja. Obdaja jo povsod, doma,

Zavod za gozdove Slovenije

v službi; redko je v okolju, kjer gozd ni prevladujoč. Sploh ne razmišlja, da ga ne bi bilo. Ji je pa v zadnjem času zelo težko videti, kakšne rane nastajajo v gozdu z različnimi kalamitetami, z žledolomom, s snegolomom, z lubadarjem. Tudi način gospodarjenja z gozdom v zadnjem obdobju ni ravno po njeni ženski gozdarski duši, pove. »Zavedam se, da nepredvideni dogodki v gozdu zahtevajo hitre sanacije, da so potrebni večji, močnejši stroji, da je potrebno hitro spraviti les iz gozda in ga prodati, da je še nekaj vreden. A vse to se odvija zelo zelo hitro, gozd pa v resnici raste in se razvija počasi. Narava dela počasi in sedaj so naši ukrepi le malo prehitri in nasilni do nje.«

8 let je delala kot revirna gozdarka in med delom našla tudi predel, ki je bil »njen« v vseh pogledih. To je vrh Bricnik v občini Muta. Če je kdaj potrebovala energijo, je vedno usmerila korak tja, saj jo je gozd na Bricniku podprl v vseh pogledih.

Na osnovni vodenj različnih ekskurzij, predvsem v Pahernikove gozdove, ki sodijo med gozdove krajevne enote Radlje, je srečala mnogo ljudi. Lahko reče, da ji vsak obiskovalec, ki pride v gozd, ki se mu posveti, da del sebe. Ta srečanja vedno bogatijo. Srečanja z drevesi pa tako ali tako. Veliko dreves je srečala, veliko dreves se je Jerneje dotaknilo na njeni poti in o tem tudi zapisuje in upa, da na svoji poti sreča še mnogo dreves. Zaveda se, da se mora sama potruditi in drevesa najti v prostoru, jo je pa strah, da bi se na koncu svoje službene poti morala drevesom tudi opravičiti.

Rada se vrača na objekte, kjer je kot gozdarka sama vložila veliko energije in spremlja odzive gozda na to njeno delo. To jo razveseljuje. Srečanja z obiskovalci gozda ima zelo rada, še zlasti, ko prihajajo v Pahernikove gozdove. Obožuje stike z otroki, ko izvaja gozdno pedagogiko, izobražuje z igro. Rada posodi glas drevesu, v tem primeru Pahernikovi smreki in odgovarja otrokom na njihova vprašanja. To jo neizmerno napolni z energijo in razveseli. Otroci so zelo vedoželjni, imajo dobra vprašanja. A z njimi moramo biti iskreni, ne smemo jim lagati, raje priznajmo, če česa ne vemo. Otroci nas vrednotijo, razmišljajo. In kaj ji kdaj prišepne Pahernikova smreka? »Da se vse stvari v zadnjem obdobju zelo hitro spreminjajo. In da je to zanjo, ki je že starka, kar težko, težko se je prilagajati na vse te hitre spremembe in da jo je tega kar malo strah.«

Mlajšim gozdarkam na tej poti sporoča naslednje misli: »Gozd rabi žensko dušo pri gospodarjenju, zato pogumno na to pot. Če bi samo moški gospodarili v gozdu, bi manj upoštevali čustveni vidik gospodarjenja. Pri delu z gozdom moramo upoštevati tudi čustveno komponento, ker je gozd občutljiv ekosistem in po načinu delovanju blizu ženski duši. Zato je dobro, da se dekleta odločajo za gozdarstvo, da bomo z gozdom gospodarili previdno, z občutkom.«

Všeč ji je knjiga Janeza Koprivnika Pohorje, v njej avtor razlaga, da Pohorcev ne sme biti nikoli strah, da bi jim zmanjkalo lesa, ker gozd raste podnevi in ponoči, sekamo pa ga le podnevi. Ta misel bi morala usmerjati delo z gozdom danes. Gozd raste počasi, 100 let in več, sodobne tehnologije pa so nasilnejše do gozda in morda bi morali kdaj pri koriščenju lesne mase stopiti nazaj in se časovno umiriti.

Ima občutek, da ni potrebe posebej promovirati gozdarskega poklica, saj že samo okolje vzgaja in navdušuje za ta poklic. Se pa moramo gozdarji tudi oglašati in se ne preveč zapirati, biti sami sebi zadostni, moramo predstavljati svoje delo javnosti.

Gozdarstvo je stara veda, usmerjanje razvoja gozda je bilo prisotno že daleč v zgodovini. Ljudje so se zavedali pomena gozda v preteklosti in tega se zdaj zavedamo še bolj. Naravno okolje doživlja različne pritiske, klimatske spremembe vplivajo na naše gozdove. Gospodarjenje z gozdom nam bo ohranjalo življenje. Gozd je sposoben samoregulacije, gozdarji procese usmerjamo in deloma pospešujemo.

“Delo gozdarja je zelo pestro, kar je vabljivi vidik našega dela. Veliko smo v gozdu, v naravi, pa žal tudi v pisarnah. Dan ni enak drugemu, dnevno se srečujemo z lastniki gozda, gozdnimi delavci. A tudi, ko zapremo vrata pisarne, se stik z gozdom ne konča,” pravi Jerneja, gozd opazuje in čuti naprej tudi skozi domač gozd.

Lipa je njeno najljubše drevo. Zelo je navezana na lipo v bližini cerkve sv. Bolfenka, ki je bila posajena leta 1648 leta, kot spomin na Vesfalski mir. Kot otroci so se tukaj zelo veliko zadrževali, seveda so hodili v cerkev, to je bila njihova edina socializacija tedaj. Ljudje so se pri lipi vedno družili, se zadrževali, pogovarjali, pridružil se jim je tudi župnik. Ta lipa je vedno vse povezovala. Kot drevo ji je zelo všeč tudi jagned ali topol, morda kot nasprotje vsakdanjega okolja. Topoli so kakor osamljeni pričevalci v prostoru, zelo izstopajo s svojo vitko zaobljeno krošnjo in pritegnejo pogled.

Jerneja sodeluje pri gospodarjenju s Pahernikovimi gozdovi, kjer promovirajo sonaravno gospodarjenje z gozdom v Sloveniji. “Če se bodo ti cilji ves čas negovani, potem je naše delo opravljeno,“ doda. Danes je sonaravno gospodarjenje z gozdovi vpisano v register nesnovne kulturne dediščine pri Unesco tudi na pobudo Jerneje Čoderl in njenih aktivnosti. Razlage in vodenja skozi te gozdove pa razume kot vzgojo za prihodnost.

dr. Katarina Flajšman

Katarina je sicer iz Ljubljane, s starši pa so v njenem otroštvu hodili v njihove rodne kraje na podeželje in je bila zelo veliko zunaj in v naravi. V srednji šoli so jo zanimale tudi druge stvari, a se je nato čez noč odločila za gozdarstvo. Ker so jo zanimale bolj rastline, je biologija kot študij ni prepričala, a zanimivo, danes so področje njenih raziskav prav živali. Tedaj ji tudi šolske svetovalne službe niso znale najbolj približati gozdarstva, rekoč, »kaj boš pa delala kot gozdar sredi Ljubljane?!« A se je kljub temu odločila prav za gozdarstvo in že med študija zelo uživala. Všeč so ji bila prav vsa področja, z izjemo ekonomike, politike, a se je tudi to dandanes spremenilo.

Spoznala je, da ji je blizu raziskovalno delo in po zaključku študija, ko se je odprlo mesto na Oddelku za gozdno ekologijo in živali na Gozdarskem inštitutu Slovenije, se je tukaj tudi zaposlila in je še danes raziskovalka, kjer se ukvarja z raziskavami, povezanimi s prostoživečimi živalmi in divjadjo.

Njeno delo v veliki meri poteka v pisarni, za računalnikom, prebira in piše znanstvene članke, izvaja statistične in laboratorijske analize. Občasno dela tudi na terenu, kjer trenutno postavlja fotopasti, s pomočjo katerih iz posnetkov ugotavljajo številčnost in druge značilnosti prostoživečih živali.

Že v okviru doktorata je veliko sodelovala z lovci in ker je želela biti

kompetentna tudi na tem področju, se je odločila, da naredi lovski izpit in postane lovka, da bi bolje spoznala in razumela njihovo delo. Danes je tudi na področju lovstva zelo močno vpeta v izobraževanje novih lovcev in ima v okviru lovskih organizacij tudi določene funkcije.

V družini je imela veliko podpore pri izbiri študija, na druge se ni preveč ozirala. Tudi nikoli ni čutila ovire, ker je ženska.

V gozdu je zelo rada in tam ji ni nikoli dolgčas, saj jo pritegne zelo veliko zanimivih stvari. Gozd je zanjo prostor, kamor se umakne, ko se želi umiriti, sprostiti. Včasih sama, včasih z družino. Tudi tedaj, ko ni v službi, rada opazuje, raziskuje in čuti gozd. Da bi izpostavila, kateri ji je najbolj všeč, se sprva težko odloči, prav vsak jo na svoj način pritegne. A po kratkem premisleku le doda, da so to gozdne katedrale, pragozdni rezervati, jelovo-bukovi gozdovi z mogočnimi orjaki. In skozi to je tudi bukev njena najljubša vrsta.

Pri delu se vedno znova razveseli lepe svetlobe v gozdu, izjemnih prizorov, ki ji velikokrat jemljejo dih in tedaj se zaveda hvaležnosti, da ima to možnost, da lahko raziskuje v tako prelepem ambientu in še v službenem času. Pomembno ji je tudi, da lahko skozi svoje delo izrazi sebe, svoje ideje in je ob tem ustvarjalna.

Razveseli se pregledovanja fotografij, ujetih na lovskih kamerah, še posebej lepih nazornih posnetkov vedenja živali, »npr. v času jelenjega ruka, ko se na posnetek ujame košuta v teku, za njo pa je jelen in še »dih« ob ruku. Ali ko se je posnel na kamero merjašček, ki se čoha z vseh strani na čohalnem drevesu. Ti posnetki nam omogočajo vpogled v skrivno življenje živali in prispevajo k boljšemu razumevanju vrst«.

Mladim sporoča, naj se na tej poti ne obremenjujejo s spolom, pač pa pridobijo čim več znanja. »V znanju je moč in želim si, da bi ljudje posameznike poznali po strokovnosti in znanju, ne pa po tem, ali si ženska ali moški,« razmišlja.

Verjame, da je mladim narava zelo privlačna. Otroci, ki jih spustiš v gozd, si v naravi vedno najdejo kaj za igro, »in to je treba negovati, jih pustiti v tem, spodbujati – ker ko začutijo naravo že v otroštvu, jim je tudi kasneje mnogo bližja. »Morda bi mladim lahko bolj predstavili širino gozdarstva – da so področja dela lahko tudi varstvo gozdov, žuželke, živali, seveda tudi sečnja in spravilo lesa. “

Gozdarstvo je poklic preteklosti, sedanjosti in prihodnosti. Vedno več bo izzivov, tudi v gozdarstvu, in potrebne so tako raziskave kot ustrezno ukrepanje. Opaža, da so ljudje vedno bolj odtujeni od narave, hkrati pa se vedno bolj poudarja tudi pomen gozda z vidika zdravja ljudi, promovirajo se gozdne kopeli, in verjame, da bo tudi v tej smeri gozd zavzemal zelo pomembno mesto v naši družbi.

Katja Konečnik

Katja je odraščala v družini, kjer je bil oče gozdar, dedek pa lovec in gozdar. In biti z gozdom in v gozdu je predstavljal velik del njenega otroštva, sploh ker so konce tednov in počitnice preživljali pri dedku in »bici« (babici) v lovski koči Trnovec. Za portret sva se tudi midve podale po teh spominih in odstirali zgodbe, ki so zanjo postavile tako dragocene izkušnje za prihodnost.

V zgodnji mladosti se je ukvarjala s športom, zato je razmišljala o vpisu na fakulteto za šport, deloma tudi na strojništvo, a se je po športni gimnaziji odločila za gozdarstvo. Oče nad njeno željo ni bil najbolj navdušen in jo je sprva skušal odvrniti od gozdarstva, saj je morebiti poznal tudi malo manj prijetno plat in ji je to želel prihraniti, a se je nazadnje sprijaznil z njeno odločitvijo. So pa zato toliko bolj bili presenečeni, morda skoraj zgroženi, njeni sošolci na gimnaziji ob spoznanju, da se ni odločila za pravo ali ekonomijo. A ji zaradi širine, ki jo prinaša študij gozdarstva, ni bilo nikoli žal.

Med študijem jim je kak starejši profesor kdaj namignil, da gozdarstvo ni ravno za dekleta, a se s tem ni obremenjevala. Tudi tedaj ne, ko je iskala prvo pripravništvo, in jo je takratni šef gozdnega gospodarstva raje napotil iskat službo v Ljubljano. Kasneje od kolegov nikoli ni začutila, da bi lahko bila razlika med moškim in ženskim gozdarjem, morda si tudi ni pustila, ali pa je bilo neko varovalo zanjo tam to, da je bil na Zavodu za gozdove Slovenije

zaposlen tudi oče. Le enkrat samkrat jo je sodelavec v šali nehote užalil, da bo rešila stvari s svojimi ženskimi čari. »Želim si, da so stvari, ki jih počnem, prepoznane kot strokovne in ne zato, ker sem ženska,« doda.

Dolgoletno službovanje na Zavodu za gozdove Slovenije, kjer je bila tudi vodja območne enote, je v letu 2026 zamenjala za naravovarstvo in je od marca 2026 zaposlena na Zavodu za turizem in promocijo »Turizem Grosuplje«, na Organizacijski enoti Krajinski park Radensko polje. Sodeluje na kohezijskem projektu o barjih in mokrotnih travnikih in poleg administracije spoznava še nove vsebine, ne toliko povezane z gozdovi, in ta nova znanja so vedno dobrodošla.

Vsa ta leta, odkar ni več neposredno na terenskem delu, je začela spet odkrivati gozd z drugimi očmi, pove. “Sicer še vedno pogledam za »lubadarkami«, to znanje ne spuhti kar naenkrat iz tebe, je pa res postal gozd bolj t. i. “vikend destinacija”. Prej velikokrat niti ne pomisliš, da bi po celodnevnem terenu še popoldan šel v gozd. Zdaj, ko je mnogo več administrativnega dela, pa brez gozda več ne gre in poskušam kak dan na teden nameniti temu, sicer pa na Kočevskem tako ne gre brez tega.«

Kam najraje zahaja? “Mestni vrh, Fridrihštajn, tam je vedno lepo, saj so krasni razgledi, a so to poti »za na hitro«, da si še pred kosilom doma. Sicer mi je najljubša točka Firštov rep, a le od 1. novembra do 1. maja, poleti se raje zaradi modrasov izogibam tej lokaciji, ki pa iskreno v prav vsakem letnem času navduši s prekrasnimi razgledi na Kolpsko dolino«. Ob tem omeni tudi bukev, najljubšo drevesno vrsto, še zlasti zgodaj pomladi. A mora biti prisotna pestrost, raznolikost vrst, sicer te posebnosti in lepote niti ne zaznamo.

Morda jo je najbolj zaznamovala radovednost, saj jo že kot malo deklico vedno zanimalo, kaj se lovci (dedek je kot poklicni lovec vodil veliko tujih lovcev) pogovarjajo in se je morda celo zato raje učila tudi tuje jezike. Med študijem je bilo kar nekaj priložnosti za stike s tujino, kasneje so to nadgrajevali z evropskimi gozdarskimi biatlonskimi prireditvami – in preko tega je spoznala številne dobre prakse gozdarjenja po Evropi in se s časom vedno bolj zavedala, kako dragoceno in pomembno dediščino gozdarstva imamo v Sloveniji, ki je lahko vzgled mnogim v Evropi.

Verjame, da se da dobro gospodariti, ob hkratnem ohranjanju, če le apetiti niso preveliki, na kateri koli strani deležnikov.

Sicer ji delo gozdarja predstavlja način življenja. Da lažje razumeš potrebe tako družbe kot gozda, to uspešno usklajuješ, združuješ, usmerjaš, in nenazadnje vse to združiš v dober načrt ter gozd pri tem tudi ohraniš, moraš imeti veliko širino znanja, ki jo fakulteta tudi nudi, je prepričana.

Kaj bi svetovala mladim gozdarkam? »Samo pogumno, fizično ni pretežko, imamo pa morda ženske kdaj tudi malo drugačen pristop, ki je lahko kvečjemu prednost. Če smo v poklicu tako moški kot ženske, lahko vsi »prinesemo« nekaj v skupno dobro in nas to le bogati.«

Trajnost ni moderna od včeraj, v gozdarstvu ta izraz uporabljamo že preko 300 let. A kljub številnim študijam še vedno ne poznamo tako kompleksnega ekosistema, kot je gozd, do popolnosti, zato smo pri ukrepanju lahko previdnejši. Tudi v družbi širše se moramo navaditi, da gremo raje korak nazaj in bolj zmerno.

Kristina Sever

Kristina se je sprva v svoji poklicni poti nekaj časa lovila. Pravi, da dolgo ni vedela, kaj bi počela, a se je odločila za srednjo zdravstveno šolo, saj ji je socialna delavka v šoli svetovala, da je zanjo primerno delo – delo z ljudmi. Vendar se je po dveh letih prepisala na srednjo ekonomsko šolo, a tudi to ni bila njena zgodba. Ekonomsko šolo je sicer končala, a to ni bila pot, ki bi jo osrečevala. Nato je zasledila študij gozdarstva in spoznala, da ji je to področje zanimivo. Naravo je imela od nekdaj rada, njena stara starša sta imela kmetijo in v otroštvu sta jo večkrat vzela s seboj v gozd, kar je pustilo velik pečat v njenem življenju, čeprav prej o tem ni veliko razmišljala.

Morda so bili doma malo presenečeni, ko je najavila, da gre študirat gozdarstvo, saj to ni bil klasični poklic za žensko, pravih ovir pri tem pa ni nikoli občutila. Ugotavlja, da so bili njeni domači kar navajeni, da ko se za kaj odloči, je to to, in jo zelo težko prepričajo o čemer koli drugem. Morda je bilo malo čudenja, kaj bo počela, ali bo sekala drevesa, kar morda nakazuje, da družba še vedno zelo povezuje gozdarstvo praviloma najprej s sečnjo.

Danes deluje na Zavodu za gozdove Slovenije v okviru Službe za gojenje gozdov in vodi evropske projekte. Trenutno dela in vodi štiri, eden je večji, trije nekoliko manjši, so pa vsi povezani s prilagajanjem gozdov na podnebne spremembe. Njeno delo je zelo dinamično, pri projektih spremlja vse, tudi finance, kar ji je sicer malo manj všeč,

a pisarniško delo in poročanje tudi sodita zraven. Ji je pa vedno v veliko veselje vsebinski del, pa tudi terenski del. Pogosto sodelujejo z Gozdarskim inštitutom, mnoge raziskave prenašajo v prakso in ta del jo zelo razveseljuje.

Gozd ji pomeni službo, a tudi sprostitev in umiritev, tudi v prostem času je veliko v gozdu, nabira zelišča, se rekreira, trenira s svojo psičko. Všeč ji je, ko pozna tako drevesa kot živali in se ob tem počuti domače. Rada je v domačem kraju, tukaj je odraščala, že z dedkom je hodila veliko v gozd. Kot otroci so bili zelo veliko zunaj. Tedaj še ni bilo toliko telefonov, televizije, zato pa so se podili po gozdu, gradili so zavetišča, jezove, vse dni so preživeli v naravi. Ni bilo strahu, medved tedaj ni bil neka grožnja, niti niso razmišljali o tem, čeprav je bil v okolju ves čas prisoten.

Zaznamovalo jo je zagotovo tudi to, da je po študiju opravila Erasmus prakso na Evropskem gozdarskem inštitutu (EFI) v Freiburgu v Nemčiji. Magistrirala je s področja biotske pestrosti in drevesnih mikrohabitatov, tedaj se je na EFI s tem ukvarjal Daniel Kraus, ki ji je pomagal pri magistrski nalogi. Po zaključku se jim je pridružila na opravljanju prakse in se za pol leta preselila v Nemčijo. To ji je dalo odskočno desko in izkušnje za naprej. Takrat je s strani okolice bilo malo neodobravanja, da je kar šla za pol leta, kdaj je tudi slišala s strani prijateljev, da bi bilo bolje, če bi si pri svojih 26. ustvarila družino, se ustalila. A ko začuti, da nekaj mora, se za kaj odloči, je Kristino težko ustaviti. Tedaj je prvič zares sama šla od doma. Sprva je bilo težko, a spoznala je krasne ljudi in z njimi še danes uspešno sodeluje. Hkrati pa se ob tem spoznala z aplikacijo za virtualno odkazilo dreves, I+ Trainer, ki jo še danes uporabljajo za usposabljanje in izobraževanje gozdarskih strokovnjakov.

Iskrice v očeh ji daje ekipa, ljudje, s katerimi dela. To so strokovnjaki, pa tudi preprosti in krasni ljudje. Večini ni vodilo denar, temveč narava in to, da delaš nekaj dobrega. Zelo je hvaležna, da ima tako krasno ekipo, od šefa do sodelavcev. In svoje delo ima rada tudi zato, ker je zelo dinamično, ker se lahko vedno kaj novega nauči. Najraje ima terensko delo in službena potovanja, tudi v tujino. Med njeno delo sodi strokovno delo, organizacija raznih dogodkov in delavnic, rutine ni, ves čas je zelo pestro, kdaj tudi naporno, a z dobro ekipo je vse lažje.

Poleg službe vodi tudi organizacijo Pro Silva Slovenija – združenje za sonaravno gospodarjenje z gozdovi, katere glavni namen je spodbujanje sonaravnega, trajnostnega in večnamenskega gospodarjenja z gozdovi. Združenje povezuje strokovnjake, lastnike gozdov in druge deležnike, ki podpirajo gospodarjenje z gozdovi na način, ki posnema naravne procese ter ohranja biotsko raznovrstnost, stabilnost in odpornost gozdov.

Gozdarstvo je poklic prihodnosti, pravi Kristina, ker imamo veliko ohranjenih gozdov. In prav je, da z njimi primerno gospodarimo, jih ohranjamo, če je treba, pomagamo in puščamo za sabo boljši svet.

Kot svoje najljubše drevo navaja hrast, všeč ji je zaradi svoje mogočnosti, tako v koreninskem sistemu kot v krošnji. Pa tudi divja češnja, nežna, mehka, s prelepimi belimi cvetovi, ki so še posebej opazni spomladi, preden se gozd obarva zeleno.

dr. Lena Marion

Leno je v študij gozdarstva pritegnil predvsem predmetnik prvega letnika. Bil je dovolj širok, da je omogočal poglabljanje področij, ki jih je že poznala, hkrati pa poln dodatnih vsebin, ki so jo iskreno zanimale. Že od nekdaj je želela razumeti rastline in drevesa, jih znati prepoznati, opazovati in bolje razumeti njihov svet. Študij gozdarstva ji je to omogočil.

Čeprav je razmišljala tudi o medicini oziroma stomatologiji kot družinski tradiciji, jo je notranji občutek vodil drugam. Po uspešno opravljenih sprejemnih izpitih na Biotehnični fakulteti Univerze v Ljubljani, na Oddelku za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, se je odločila slediti svoji poti in tisto poletje raje odšla na potovanje po Evropi, kot da bi nadaljevala priprave na sprejemne izpite za medicino. Kasneje se je pokazala zanimiva vzporednica med njenim raziskovalnim delom in delom njenega očeta: med doktoratom je proučevala odzive dreves na poškodbe, njen oče pa se je v svojem raziskovalnem delu ukvarjal s podobnimi procesi v stomatologiji.

Kot mestno dekle je z gozdarstvom prvič zares prišla v stik šele nekaj mesecev pred vpisom na fakulteto. Dolgo ji je bilo nekoliko nerodno povedati, kaj študira, saj ji je bil ta svet popolnoma nov. A odločitev je sprejela iskreno, po občutku, in danes ve, da je bila prava. Poročena je z gozdarskim inženirjem, gozdarstvo študira tudi njen

sin, sama pa zdaj s ponosom pove, da je gozdarka in arboristka.

Danes deluje kot arboristka svetovalka. Njeno delo je povezano predvsem z mestnimi drevesi – z njihovim ohranjanjem, zaščito in izboljševanjem rastnih razmer. Posebej pomembno se ji zdi, da je v gradbene projekte vključena že v fazi projektiranja, saj je prav zgodnje načrtovanje ključno za dolgoročno ohranjanje in dolgoživost dreves ter za učinkovito preprečevanje poškodb med gradnjo. Pripravlja strokovna mnenja, predlaga ukrepe in išče rešitve, ki omogočajo boljše razmere za sobivanje ljudi in dreves.

Nikoli ni delala v klasičnem gozdarstvu, gozd pa še danes ostaja pomemben del njenega prostega časa, čeprav ga, kot pravi sama, obiskuje premalokrat. Gozd ji pomeni predvsem prostor miru in odmika. Tam se umiri, odmakne od vsakdanjih službenih obveznosti in skozi opazovanje dreves vedno znova odkriva zakonitosti, ki jih lahko prenese v svoje delo. Posebej blizu so ji skandinavski gozdovi z mahovi, lišaji in barji ter naši najstarejši gozdovi in pragozdovi, kjer je še mogoče začutiti pristno naravno dinamiko gozda.

Svojo poklicno pot je gradila predvsem v mestu in z mestnimi drevesi. Delo na gradbiščih je pogosto zahtevalo veliko odločnosti, še posebej takrat, ko je zagovarjala ohranitev dreves in njihovega rastnega prostora v okoliščinah, kjer je bila zaščita dreves pogosto razumljena kot ovira gradnji, ne pa kot nekaj, kar pomembno vpliva na kakovost mestnega prostora in vsakdanjega življenja ljudi.

Veliko časa se je počutila, da vztraja skoraj sama – opozarjala je na pomen zaščite korenin, preprečevanja poškodb debel in krošenj ter na spoštovanje prostora, ki ga drevesa potrebujejo za življenje. Danes opaža, da se odnos do mestnih dreves spreminja ter da je arboristična stroka vedno bolj slišana, cenjena in potrebna. Veseli jo tudi, da se vse več gozdarjev specializira za delo na področju arboristike.

Posebej jo navdihujejo projekti, pri katerih je s pravočasnim vključevanjem interdisciplinarne stroke mogoče ohraniti drevesa, ki bi bila sicer zaradi gradnje poškodovana ali odstranjena. Ena pomembnejših prelomnic v njeni karieri je bila uspešna presaditev 20- in 30-letnih dreves z vsemi koreninami, ki so presaditev preživela in rastejo naprej. Še danes se rada spominja predavanja, po katerem je župan manjše občine takoj spremenil projekt v izvajanju in prestavil pločnik ter izkope na drugo stran ceste, s čimer so obstoječim drevesom ohranili korenine.

Ponosna je tudi na projekte, pri katerih so skupaj s projektanti in z gradbeniki našli rešitve za ohranitev dreves v zelo zahtevnih razmerah – od gradnje nove ceste tik ob več kot sto let starem drevesu brez poškodb korenin do izvedbe štiri metre globokih izkopov za obnovo komunalnih vodov ob starem drevesu ob hkratnem ohranjanju njegovega koreninskega sistema in izboljšanju rastnih razmer. Velik pomen pripisuje tudi sanaciji starih veteranskih dreves, ki vključuje pravilno obrezovanje, izboljševanje rastišča ter nameščanje vezav in podpor za zmanjšanje možnosti odlomov. Posebej pomembno se ji zdi tudi ohranjanje habitatov in mikrohabitatov za številne vrste organizmov, vezanih na najstarejša drevesa.

Mladim inženirkam gozdarstva svetuje, naj pogumno zagovarjajo stroko, sodelujejo interdisciplinarno in ostanejo zveste svojim vrednotam. Gozdarstvo vidi kot zelo širok študij, ki odpira številne poti – od dela v gozdu in naravovarstvu do skrbi za drevesa v mestih.

Poklic gozdarskega inženirja oziroma arborista vidi kot poklic prihodnosti, saj se moramo kot družba vse bolj zavedati, kako pomembni so gozdovi, narava in drevesa v mestih za kakovost našega življenja. Sama si želi mesta z več zelenja, velikih parkov in dovolj prostora za drevesa, ki lahko rastejo svobodno in dolgoživo.

Pravi, da nima enega najljubšega drevesa. Najraje ima velika stara drevesa z naravno razvito krošnjo – takšna, ki jim je človek pustil, da rastejo po svoje.

Lucija Odar je vodja odseka za gojenje in varstvo gozdov na Območni enoti Zavoda za gozdove Slovenije, Bled. Pri svojem strokovnem delu se ukvarja z vsem sofinanciranjem del v gozdovih, vlaganjem vanje, na področju varstva gozdov pa z vsemi ujmami, ki so vedno pogostejše. Med njenimi delovnimi nalogami so tudi pogozdovanja, sadnje dreves na določenih prizadetih posekih, in to izvaja pogosto z različnimi skupinami otrok ali prostovoljcev. Na takšne objekte se večkrat vrača in jih pregleduje. Kadar ugotavlja, da sadike dobro rastejo, je zadovoljna in ponosna na rezultate svojega dela.

Ob zaključku srednje šole še ni prav dobro vedela, kaj bi študirala. A je priklicala v spomin prijetne trenutke v otroštvu z dedkom, upokojenim gozdarjem, ki je pazil nanjo, ko sta bila starša v službi, ter tako vpisala gozdarstvo. Že po mesecu dni je vedela, da je na pravem mestu. Z dedkom sta v otroštvu veliko hodila po gozdovih, tudi na lov jo je vzel kdaj s seboj. Ravno tedaj je začenjal projekt meritev debelih dreves v Bohinju in sta veliko prehodila in premerila skupaj. Letos, po 30 letih, je po njegovih stopinjah tudi sama začela podoben projekt, a žal tokrat brez dedka.

Pri sami odločitvi za gozdarstvo so jo doma vsi podpirali, le dedek je imel pomisleke, saj je služboval v času, ko so bile ženske res zapostavljene in ji je svetoval, naj izbere raje ekonomijo, da ne bo imela težav. A je kasneje bil zelo ponosen nanjo in jo podpiral.

Lucija Odar

Študij je zaključila leta 2014 in Zavod za gozdove Slovenije je tedaj sprejemal redke pripravnike. Mnogo gozdarjev je čakalo na svojo zaposlitveno priložnost, služb je bilo tedaj zelo malo, zato se je morala kar dokazati, da jo je dobila.

Danes ji gozd ne predstavlja samo pisarne, ampak je tudi prostor, kjer se umiri, sprosti, preživlja prosti čas z družino in ji je dom v najbolj pravem pomenu besede. Najljubše drevo ji predstavlja macesen, saj je močno drevo, odporno na veter, sušo, živi na skrajni meji v mrazu, tudi tam, kjer se sama dobro počuti – v hribih.

Srečali sva se na Pokljuki in skupaj sva pregledali del obsežnega vetroloma, ki je pustošil v gozdovih marca 2026. Pri tem za razumevanje dimenzij ujme kot tudi za lažje usmerjanje dela pogosto uporabljajo tudi drone. »Sicer pokljuške smrekove monokulture niso naravne,« doda, »a so zelo posebne in prav ti gozdovi predstavljajo ene meni ljubih kotičkov«.

Zanimalo me je, ali so jo kakšna srečanja še posebej zaznamovala. »Monitoringi divjega petelina so eni lepših trenutkov dela,« odgovori. »Da si lahko v gozdu, ko se dela dan in lahko temu prisostvuješ, je res čarobno. Danes je bila še luna, na drugi strani pa sončni vzhod. Vse je. Spokojnost, mir, a hkrati spoznavaš, kakšno moč ima gozd in kako drobni smo mi v tej zgodbi,« razmišlja.

Spominja se tudi manj prijetnega srečanja, ko je parkirala avto ob gozdni cesti in ko se je vrnila z dela, je bil njen avto povsem zaparkiran. Stopila je do bližnje koče in namesto pomoči dobila plaz groženj, ker je parkirala na njihovi parceli. Bilo je celo tako hudo, da je morala vmes poseči tudi policija.

Kaj bi sporočila mlajšim kolegicam? »V gozdarstvu plače sicer niso dobre, a je služba tako lepa in veliko da, da tudi tisti denar zgubi vrednost v primerjavi s tem. Pomembneje se mi zdi,« nadaljuje, »da prideš iz službe s spočito glavo, da ti doma ni potrebno razmišljati o tem oz. če že, da so to take pozitivne misli. Nikar se ne podajte zaradi zaslužka v službo, ki vas ne veseli.«

Zelo veliko svojega prostega časa preživi v naravi in ustvarja tudi vsebine za svoj Instagram profil @1000urzunaj. "Vse skupaj se je začelo v času porodniške, ko sem iskala zase in za dojenčico nek izziv, ki bi ga lahko tisto leto skupaj opravili. Na spletu sem našla program "1000 Hours Outside", pri katerem je cilj, da v enem letu preživiš 1000 ur zunaj. Ideja se mi je zdela zanimiva, zato sem izdelala drevo s 1000 listki in se odločila, da za vsako uro, preživeto zunaj, pobarvam en listek na krošnji. Sedaj že šesto leto spodbujam ljudi k aktivnemu preživljanju časa v naravi, objavljam poučne vsebine o gozdu in naravi ter z ljudmi delim tudi trenutke iz svojega vsakdana." Veseli jo, da lahko vsebine, povezane z gozdom, tudi preko družbenih omrežij približa mnogim, saj še vedno opaža, da ima veliko ljudi o delu gozdarjev napačne predstave ali pa sploh ne vedo, kaj vse zajema skrb za gozdove.

Danes za gozdarstvo težko reče, da je to poklic prihodnosti, saj je cena lesa vedno nižja, prihaja vse več novih tehnologij, a si želi in bi bilo prav, da bi se ugled gozdarstva ponovno dvignil kot v času pred 50 leti. Gozdar je bil tedaj spoštovan poklic, les je bil nekaj vreden, lastniki so pazili na svoj gozd, ga spoštovali in z njim ravnali trajnostno.

Pomembno se ji zdi, da ljudje razumejo, da vsaka sanirana površina po podlubnikih ni golosek, razlaga in meni, "da je z gozdom treba aktivno gospodariti, če želimo, da bo tudi v prihodnje zdrav, stabilen in odporen na podnebne spremembe, bolezni ter ujme. Hkrati želim ljudem približati tudi kulturo obnašanja v gozdu — kaj je v gozdu dovoljeno, kaj ni primerno in zakaj je pomembno, da naravo spoštujemo."

mag. Marija Černe

Marija izhaja iz Bele krajine. Otroštvo je preživela na kmetiji s starši, z bratom in s sestrama ter s starimi starši. Narava in živali so ji bile od nekdaj blizu, saj kot otrok ni obiskovala vrtca, temveč je spremljala delo na kmetiji. Še posebej dedek je imel poseben odnos do gozda, izdeloval je košare, koše in grablje, ona pa mu je rada pomagala. V gozdu sta nabirala gozdne jagode, smrekove vršičke, šmarnice, gobe in material za pletenje. Nikoli je ni bilo strah same hoditi po gozdu in kadar je želela, je šla v gozd, ki se je začenjal takoj za hišo. Še danes se najbolj sprosti v gozdu.

Da se mu je zapisala tudi poklicno, sta jo spodbudila dva zanjo izjemna učitelja, prvi ob zaključku osnovne šole, drugi ob zaključku gimnazije. Oba sta rekla, če bi še enkrat študirala, bi izbrala gozdarstvo. Sama si je sprva želela veterino, a ji je bilo rečeno, da s tem poklicem ne bo dobila službe. Razmišljala je, kje se dobro počuti, kje bi rada delala, in tako je ugotovila, da je to gozd in vpisala gozdarstvo.

Tudi v gozdarstvu so bile ovire tako kot verjetno v vseh poklicih, pravi, a so jo premagane ovire le še utrdile v prepričanju, da dela prav. Sploh na novomeškem območju so bile ženske zelo redke, ko se je zaposlila. Zadala si je, da bo vsem pokazala, da je lahko tudi ženska dobra gozdarka in zelo jo veseli, da je danes vedno več gozdark. Preden je šla z Zavoda za gozdove Slovenije,

je bilo v Novem mestu polovica vodij krajevnih enot žensk.

Maja 2025 je prestopila v družbo Slovenski državni gozdovi, kjer je vodja poslovne enoto Novo mesto. Poslovna enota (PE) pokriva površine državnih gozdov na območju območnih enot Novo mesto in Brežice. Območje PE obsega državne gozdove na zahodu od Žage Rog, na vzhodu do Radeč, proti jugu do Podsrede in vse do hrvaške meje, nato pa po Kolpi do Starega trga in zopet navzgor skoraj do Muljave. Marija vodi ekipo šestih vodij gozdnih obratov in skupaj skrbijo, da se realizirajo letni plani sečnje ter plan gojitvenih del, za katere odločbe izda Zavod za gozdove Slovenije (ZGS). V sklop del sodijo tudi usklajevanje z ZGS, skrb za dela za funkcije gozdov in veliko ostalih nalog, vezanih na izvedbo del.

Gozdarstvo ni široko glede zaposlitvenih poti, a se je sama preizkusila na štirih delovnih mestih. Na svoji poti na ZGS je bila najprej pripravnica na Krajevni enoti Črnomelj, nato trinajst let načrtovalka, za tem leto dni revirna gozdarka v Podturnu in od 2020 vodja Krajevne enote Straža-Podturn. Poleg vodenja krajevne enote je pokrivala tudi dela za javnost na Območni enoti Novo mesto, kar je zajemalo koordiniranje sodelavcev pri delih za javnost, skrb za gozdne učne poti in vodenje po gozdnih učnih poteh, izobraževanje mladih po načinu gozdne pedagogike, pisanje prispevkov za javnost, sodelovanje z mediji in podobno.

Najbolj ponosna je na svoje raziskave s področja uvajanja strojne sečnje, saj so se v času njenega študija v Sloveniji ravno uvajale te nove tehnologije. Pri vseh predmetih so preučevali in pripravljali seminarske naloge na to temo, zato ji je strojna sečnja postala domača in poseben izziv to znanje prenesti v prakso. Za diplomsko delo si je izbrala poizkus prve strojne sečnje v drogovnjakih do tanjših debeljakih s prevladujočimi listavci, za magistrsko delo pa prvi poskus strojne sečnje v sestojih v obnovi. V obeh primerih je primerjala tehnologijo strojne s tehnologijo klasične sečnje in prišla do vzpodbudnih rezultatov za uvajanje strojne sečnje. Pri tem sta ji bila mentorja prof. dr. Diaci in prof. dr. Košir. Še danes je strojna sečnja ena pomembnih tem v gozdarstvu in vedno jo razveseli, ko vidi dobro izvedbo.

Kaj ji pomeni gozd danes? Službeno ji je seveda pomemben, ker se ob njem še vedno uči in ima do gozda kot edinega naravnega obnovljivega vira v Sloveniji veliko spoštovanje, hkrati pa v gozdu najde tudi sprostitev, mir in energijo. S ponosom vedno pove, da je gozd najlepša pisarna. »Jaz sem gozd čutila že kot otrok« pove. Danes Japonci širijo celo znanost o tem, izvajajo gozdne kopeli, neke vrste terapije, ona pa je to počela že kot otrok, ne da bi se tega zavedala. V gozdu je našla zavetnika, poslušalca, ko ji je bilo hudo. Sedla je na štor, navadno sanjarila, večkrat pa razmišljala in kovala načrte. Danes verjame, da fitoncidi, negativni ioni, zelena barva, zelo pozitivno vplivajo na počutje in zdravje ljudi.

Pri delu ji veliko pomenijo dobri odnosi s sodelavci. Hvaležna je za vso nesebično pomoč in nasvete kolegic ter kolegov, na vse priložnosti in pretekle izkušnje, saj se zaveda, da je potrebno znanje s fakultete nenehno nadgrajevati. Proces učenja se po njenem prepričanju nikoli ne neha.

Veliko lepih zgodb privre iz spominov s terena. Čas pripravništva v Beli krajini je bil zanjo najlepši. Najbolj pa je bila hvaležna svojima pomočnikoma na krajevni enoti v zadnjem obdobju službovanja na ZGS, revirnima gozdarjema Jošku Finku in Toniju Avguštinu, ki sta ji bila v oporo ter tudi v pomoč pri delu na objektih za magistrsko nalogo, označevala drevje in spremljala sečnjo.

V službi jo najbolj razveseli, ko uspešno reši nalogo, ki ji predstavlja izziv. Seveda ob tem ne pozabi poudariti, da se zaveda, da je vsak uspeh možen samo z dobrimi sodelavci in srečo ima, da ima tudi na SiDG odlične kolege in kolegice. Lepe spomine pa ima tudi na lastnike gozdov, ki so prepoznali njeno delo in bili veseli njene pomoči pri subvencijah za nego. Še danes, ko se srečajo, radi poklepetajo z njo, in to ji daje poseben občutek, da je vedno delala dobro za gozd in ljudi.

Mladim bi svetovala, naj študij vzamejo resno in z vso odgovornostjo. Postavijo naj si visoke cilje, saj je znanje edina dobrina, ki ti je ne more nihče vzeti. Sama se je držala nasveta kolega gozdarja, ki ji je svetoval, da naj posluša tiste, ki so uspeli in ne tistih, ki padajo na izpitih. »To je res ena taka popotnica,« razmišlja, »zagrabi in delaj, saj le z delom in s prizadevanjem prideš do cilja, nič ni samoumevno.« Mladim na srce polaga, naj se izobražujejo, naj si dovolijo pokazati več in stojijo za svojimi odločitvami. Vložen trud se poplača.

Danes je delo v gozdarstvu sicer res specifično, a nudi veliko paleto možnih zaposlitev in sodelovanj. Delo v gozdu zna biti tudi fizično naporno, odvisno od letnega časa, človeka kdaj tudi zebe, je moker, žejen, utrujen, a to je treba sprejeti tako, kot je. Vsak se mora pri sebi vprašati, ali bo 40 let sedel nekje v pisarni ali bi raje delal v naravi. Zdaj, ko je veliko (preveč) v pisarni, ker je narava njenega dela takšna, se še bolj zaveda, kako je bilo lepo delati v gozdu. Zase ve, da bi se sicer v vsakem poklicu hitro našla, a ker se je odločila za gozdarstvo, jo je njeno delo prevzelo in ga ne bi več menjala.

Marija izhaja iz Bele krajine, in od nekdaj so ji breze neverjetno lepe, deloma tudi hrastovi in gabrovi gozdovi, na krajevni enoti Straža-Potrurn pa so ji prirasli k srcu predvsem jelovo-bukovi roški gozdovi, v teh je dobila nov zagon, novo energijo. V posebno veselje so ji tudi srečanja z gozdnimi živalmi, od srn, jelenov, divjih prašičev, zajcev in ptičev. Močno se ji je vtisnilo v spomin edino srečanje z medvedom na opisih sestojev v Globokih Gačah v letu 2016. Medvedka z mladičem je pritekla kakih 30 m pod njo po pobočju. Medvedka jo je zaznala, a se je k sreči raje umaknila.

In najljubše drevo? Breza. Breza je manekenka med drevesi in simbol Bele krajine in tudi Marija s ponosom pove, da je Belokranjka. V času študija, ko so pri dendrologiji vso rastno sezono spremljali določeno drevo, si je izbrala brezo. Breza jo spominja na otroštvo, ko je z dedkom pila brezov sok, ki je danes znan kot vir naravnega antibiotika.

Biti gozdar, gozdarka ni samo poklic, je poslanstvo. Tako kot v mnogih poklicih, tudi v gozdarstvu ne moreš konec delovnega dne kar odklopiti vse in pozabiti na delo. Vedno se najde nekdo, ki ima vprašanja. In temu Marija z nasmehom reče delo za javnost.

Marija Jakopin

Marijina pot je nekonvencionalna. Kot matematičarka, programerka je znotraj informacijske tehnologije hitro prešla v marketing. A ko je leta 2017 zbolel tast, se je pojavilo družinsko vprašanje, kako njegovo podjetje in obsežne gozdove upravljati. Ker sta oba z možem do tedaj poznala vodstvene izkušnje, sta vedela, da se s tem za oba odpira povsem novo poglavje, in raje, kot nekoga najeti in nadzirati, sta se dogovorila, da se bo Marija podala v gozdarske vode. Zavedala se je, da je človek poti. Ko ti življenje prinese neko pot, jo je treba sprejeti in se z njo soočiti. Nimamo vedno vsega pod kontrolo, čeprav bi vsi radi tako mislili. Zato se je pogumno in zagnano podala na to, za njo povsem novo pot. Najprej kot lovka, nato je študirala gozdarstvo in je danes inženirka.

Vse ima svoje pluse in minuse, v IT-svetu je lahko dala veliko sebe in bila zadovoljna s seboj. V gozdarstvu jo kdaj ovira konstitucija njenega lastnega telesa, ker je drobna in še ženska, kar prej ni bilo pomembno. Je pa delo precej bolj odgovorno in lahko vpliva na to, kako se bo gozd spreminjal.

Ovire so vedno, pravi, ene si sami postavljamo, včasih nam jih pa postavi tudi okolica. Njeni starši so od nekdaj povezani z naravo, med drugim speleologi. Zato je bila vajena gozda. Med ovirami navaja tudi to, da ne more izvajati gozdno gojitvenih del, da ne more vihtet motorke prav dolgo, ovira je to, da jo hitreje zebe kot moške, saj

GOZDNO
GOSPODARSTVO LES

GOZDNO
GOSPODARSTVO LES

ima Raynaudov sindrom. To da je ženska, je kdaj pa kdaj čutila s strani gozdarjev kot nenavadno, da se najde kakšna ženska lastnica gozda je bilo manj presenetljivo, dokaj neobičajno pa je bilo, da ženska upravlja z večjo, nekaj sto hektarsko posestjo. K sreči ni tega nihče postavil kot prepreko za sodelovanje z njo. Med prijatelji je bilo zaznati začudenje: zakaj greš nazaj v gozdarski srednji vek, ko pa je IT ena najbolj naprednih in najhitreje razvijajočih se tehnologij. Prehod v gozd je sama sprejemala kot pozitivno spremembo. Če je že znala sprejeti mnenje okolice, je bilo neprimerno več izzivov s seboj: kako si zaupati, kako komunicirati s povsem drugačno srenjo, kjer se veliko pove med vrsticami. Zato so ji lovstvo in študij, ter sčasoma tudi izkušenje, vse bolj prav prišli in se je tako s časoma počutila kot dobro podkovan konj.

Danes gospodari z gozdom – načrtuje odkazila drevja, organizira posek in spravilo lesa, nadzira prodajo. Kot pionirka je uvedla v poslovanje in procese kompleksen geografski informacijski sistem. Kolikor ji telo dopušča, se loti tudi enostavnejših gozdno-gojitvenih del, tako imenovano nego. Posebno strast najde pri ščitenju jelovega mladja pred objedanjem, v stiku z lovci, v barvanju meja, v spremljanju stanja smrekovh sestojev in iskanju gradacij podlubnikov.

Gozd je njen kruh, velik del družinskega proračuna pride iz gozda. Kot upravljavka večje gozdne posesti ima kar nekaj vpliva na družbo tudi skozi njeno dojemanje tega veličastnega ekosistema in to ji veliko pomeni. Del svojega poslanstva namenja tudi poučevanju v Srednji gozdarski, lesarski in zdravstveni šoli v Postojni, kjer v potu svojega obraza pomaga vzgajati nove rodove gozdarjev. Verjame, da moramo spremeniti svoj pogled na gozd.

Najljubši kotički? Ko res nima nič na agendi, rada posedi kje v globinah bukovega mladja – to doživlja kot skrajno prijetno. Žal je takih trenutkov bolj malo. Navezana je na svoj gozd, a povsem ne more odmisliti kaj vse bi bilo potrebno postoriti, kar se najde na vsakem koraku.

Kaj jo je zaznamovalo? Največkrat ljudje, ki strastno govorijo o svojem delu, ob tem omenja Tomaža Miheliča, ki ji je pripovedoval o sovah ter drugih pticah in kako puščati zanje primerna drevesa v gozdu. Zelo je navdušena vsakič znova nad srečanji z živalmi, pri tem ni pomembno ali je to polž ali močerad, ali pa se na kameri ujame ris. Razveseli jo, ko zazna, da je nek sestoj, ki je bil v slabem stanju, ponovno zaživel. Zdi se ji, kot da čuti življenje v gozdu. Pa tudi dobro speljan posel, jo notranje razveseli in tako uresniči še svojo podjetniško žilico.

Veliko se ukvarja s popularizacijo gozdarstva. Če komu spremeni pogled na gozd in ve, da bo v bodoče tudi sam ambasador dobrobiti gozdnih ekosistemov, se zelo razveseli. Ali pa ko jo revirni gozdar obvesti o sanaciji ceste in pri tem začuti tudi njegovo pristno željo po tem, da bi šlo gozdu in nam, ki v njem delujemo, dobro. Niz drobnih posrečenih dogodkov in odnosov naredi dan srečen.

Mlajšim gozdarkam bi zaželela, naj si dajo popust, naj ne bodo preveč stroge do sebe, naj ne gojijo prevelikih pričakovanj. Njej so rekli, da gozd zelo počasi raste in v skladu s tem morajo tudi gozdarji počasi delati. "Ženske moramo biti super mame, imeti perfektne otroke, v službi moramo biti neskončno uspešne in videti mlade do 100 leta" se nasmeji, "vse to je v resnici težko uresničljivo". Če so v rodni dobi, je to prioriteta, in gozd bo počakal. Naj poslušajo sebe in svoje srce. Ženske so včasih vzgajane v nek dvom, ali je prav, da se posvečamo materinstvu, ko pa bi lahko bile uspešne na poklicnem področju. Vendar pa je to velika izguba za otroke, ki so naša bodočnost. Ko enkrat otroci toliko odrastejo, da postane materina družba manj zaželena, pa več kot priročno, če svojo naravno sposobnost skrbi in podpore prenesemo na gozd. Morda je prav v tem prednost žensk gozdark pred moškimi kolegi.

Marija ima občutek, da si ljudje želijo nazaj v naravo. In si to želijo združiti tudi s svojim poklicem. Prav bi bilo, da bi se imeli možnost odzvati svojemu notranjemu klicu. Želi si, da bi se v medijih več govorilo o gozdarstvu in da bi se spoštovanje in postopno spoznavanje gozda uvedlo v osnovnošolsko, obvezno izobraževanje.

Če želimo ustrezno upravljati z naravnimi viri na dolgi rok, ob boku podnebnim spremembam, ter nenehni rasti prebivalstva, je potrebno gozdove ustrezno usmerjati, jim pomagati. Zato se ji zdi, da je gozdarstvo poklic prihodnost. "Kdo se bo s tem ukvarjal, če ne mi? Upe polagam tudi v pomoč umetne inteligence. Temperatura ozračja narašča, oblike padavin so se spremenile, posledično imamo problem tako v kmetijstvu, kot gozdarstvu in nenazadnje pri pitni vodi. Če hočemo preživeti na tem planetu, se mi zdi pomembno, da se s temi novodobnimi in vse hitreje rastočimi problemi aktivno in zavzeto ukvarjamo" doda.

Katero je pa Marijino najljubše drevo? Jerebiko ima rada, ker jo spominja nanjo – dokaj drobno in nepompozno drevo, ki pa "spravi skupaj prav prikupne in tudi uporabne rdeče plodove". Všeč ji je tudi barva lubja bukve. Še posebej, kadar v gozdu dežuje. Tedaj postane temno sive kovinske barve, skoraj platinaste. Ti pogledi jo tako prevzamejo, da kdaj skoraj zapelje s ceste.

Marijanca Preložnik sodi v prvo generacijo študentov visokošolskega študija gozdarstva v Ljubljani. Letos dopolnjuje častitljivih 96 let in imeti priložnost pripraviti zapis z njo je velika dragocenost in sem zelo hvaležna predvsem njenim domačim, ki so pri tem zelo pomagali in marsikaj povedali med vrsticami.

Marijančina hči Mateja in njen mož Janez sta mi odstirala pogled med spomine njenega dela in življenja. In tudi mene je prevzela njena podoba: drobna, skromna, nežna, a vendarle njen pogled v globini skriva odločnost, suverenost, predanost, trdo delo in požrtvovalnost. Za hip se mi je zazdelo, kot bi vstopila v izbo moje babice, v neki drug čas. Marijanca je sedela ob oknu, pokrita z odejo in me tako toplo sprejela, popolno neznanko, ki sem želela vedeti vse o njeni poti v gozdarstvu. S tihim, milim glasom je spregovorila: »Ja, enostavno sem želela biti v naravi. Bila sem mestni otrok in močno sem si želela biti zunaj in sem se odločila za gozdarstvo.«

Marijančino otroštvo ni bilo lahko. Pri 4 letih in pol ji je umrl bratec Titko, očka Marijan – zanimivo, tudi gradbeni tehnik, vodja del na gradbiščih cest – je pretirano pil in zato se je mamica Fanika od njega ločila. Mala Marijanca se je v teh stiskah zatekala v naravo, na cvetoče travnike in na prodnate bregove Save. »Po cele dneve je bila v naravi,« pripoveduje njene spomine hči Mateja, »narava ji je nudila oporo.«

Marijanca Preložnik

O izbiri študija jo nekoliko dopolni tudi Mateja, ki pove, da si je mamica zelo želela študirati na likovni akademiji, izhaja namreč iz umetniške družine. Oba strica – Boris in Zdenko Kalin sta kiparja, oba sta bila profesorja na likovni akademiji, a sta jo kljub njeni umetniški žilici prepričala, da to ni za ženske in naj se raje vpiše kam drugam. Tedaj se je ravno odpiral visokošolski študij gozdarstva v Ljubljani, prej je bil v Zagrebu, in se je tako vpisala na gozdarstvo. Že v prvi generaciji je bilo od 43 vpisanih 8 gozdark. S tedanjo sošolko gospo Marijo Tavčar, ki je bila kasneje zaposlena na Gozdnem gospodarstvu v Ljubljani na načrtovanju, se še dandanes vsak četrtek slišita po telefonu in je presrečna, da še imata druga drugo.

Svojo karierno pot je začela v Nazarjih. Tam sta skupaj z možem Slavkom Preložnikom, tudi gozdarskim inženirjem, živela in nabirala prve delovne izkušnje v stroki. Zaradi družinske tragedije, umrla jima je prva hčerkica Mičica, se je mladi gozdarski par odločil zamenjati življenjsko in delovno področje. Odprte možnosti so bile Bled, Cerknica ali Kočevje, sama si je želela na Bled, a mož Slavko, čeprav je bil vrhunski alpinist, kot »pravi« Štajerec »ni želel med Gorenjce«. In tako so izbrali Kočevje, kamor so se preselili leta 1965. Z družino Preložnik, z drugo hčerko Matejo in sinom Rokom, je v Kočevje prišla tudi Matejina babica Fanika. Že takoj po rojstvu prve hčerkice je Marijančina mama pustila službo in skrbela za gospodinjstvo in otroke, da se je ona lahko predano posvečala le službi.

Se pa hči Mateja spominja, da je mamica velikokrat omenila, da se je v službi morala mnogo bolj dokazovati kot moški kolegi. »V službi sem trasirala in zastavila, kje bo tekla kakšna nova cesta,« skromno pove Marijanca, »mnogo, in to dobrih gozdnih cest so naredili naši predhodniki v desetletjih pred tem. Ni to vse moje delo, mi smo v našem obdobju samo poskrbeli, da smo imeli delavce z juga in organizirali njihovo delo v Kočevju.« A v tem »svojem« obdobju je poskrbela za okrog 600 km cest, dopolni Janez. Območje je bilo zelo veliko, obsegalo je Velike Lašče, Dobrepolje, Ribnico, Loški Potok, segalo vse do Kolpe in Poljanske doline (Brezovica).

Po pogovoru z mnogimi na področju Kočevja in širše, je zaznati, kako so vsi neizmerno spoštovali njeno delo. Bila je zelo natančna, predana, njene ceste so bile brezhibne in še danes predstavljajo merilo dobrego. Še do nedavnega je razlagala Janezu, ko se je vrnil s kakšnih svojih kolesarskih potepov, kako je na tisti konkretni gozdni cesti držala naklon in spraševala, ali je erozija cesto kaj prizadela. Še po toliko letih je s tako skrbnostjo in predanostjo spremljala svoje preteklo delo. Vseh naklonskih odstotkov se še spominja, serpentin, in to zelo natančno, doda Janez, ki spomine dopolni z anekdoto, ki jim jo je večkrat pripovedovala o sicer odličnih sodelavcih, s katerimi se je zelo dobro razumela, a ker pa so bili večinoma, tehniki, praktiki – in predvsem, ker so bili moški – niso mogli iz svoje kože, da je ne bi včasih zbodli z besedami: »Marijanca, trasiranje cest pa res ni zahtevno delo – na bodočo traso ceste spustiš tovorno mulo in ji samo slediš – ona

bo že izbrala najbolj pravo in optimalno pot.« A ko danes generaciji omeniš ime Marijanca, vsi spoštljivo prikimajo in zelo dobro vedo zanjo, poznajo njeno delo, šolo, predanost. V pozitivnem smislu.
A je bila tudi stroga in dosledna. Sama osebno ni vozila, vedno je imela službenega šoferja, razlaga Mateja. »Če so tedaj delali od šestih do dveh ali od sedmih do treh, je mamica šla prej, saj je morala 8 ur oddelati na terenu (pot se v ta čas ni štela). Bila je zelo zahtevna do sebe, tako so zahtevali od nje v Zgornji Savinjski dolini in tako je bila navajena,« dodaja.

Posebno čustvenega odnosa sicer do gozda ni imela: »Jaz moram priznati, da nisem bila tako navdušena nad gozdom, a želela sem biti v naravi, saj sem tedaj živela v Ljubljani.« Pozimi je bila večinoma v pisarni in hči se spominja, da je večkrat pravila: »Kar zbolim, ko sem toliko v pisarni, komaj čakam, da grem lahko na teren.«

V spominu ji je ostalo tudi sodelovanje z ljudmi, pri trasiranju se je bilo treba dogovarjati tako z lokalnimi strokovnjaki kot z domačini, lastniki gozdov. Sprva je delala v Nazarjih, kjer je tehnično bilo delo zelo zahtevno, tudi težji pogoji dela. Na Kočevskem je bilo zaradi reliefa in kamnin relativno lažje delati ceste. Se pa Mateja spominja njenih zgodb, ko je večkrat govorila: »Uh, v Drago sem tako rada hodila, tam so me pa vedno tako lepo pogostili, pa kosilo skuhali, ker so bili prebivalci zelo veseli, da bodo dobili cesto, to je bil za njih velik napredek.« Včasih je tudi kakšen teden ali dlje stanovala tam in se ni vsak dan znova vračala v Kočevje. Za dom in otroka je tedaj tudi v Kočevju poskrbela njena mama.

Včasih je doma želela možu govoriti kaj o službenih zadevah, on pa ni želel slišati ničesar: »Ne, doma smo ...«, se spominja Mateja, čeprav bi se mamica še naprej rada pogovarjala.

Tako je trasirala, da so bile ceste optimalno oddaljene druga od druge. Ko so se kdaj s pokojnim Slavkom in Marijanco peljali skozi gozd, mu je bila huda opozicija in je kritizirala delo gozdarjev, urejevalcev gozda, rekoč: »Poglejte, kako je gozd uničen,« a mož tega ni želel slišati. »Kdaj je celo rekla »Poglej, kako pa na novomeškem koncu lepo in krasno skrbijo za gozd«,« se spominja Janez, da je bila kar stroga interna strokovna opozicija glede gospodarjenja z gozdovi. A v službi je le imela zaslonbo, saj je bil mož Slavko direktor Gozdnega gospodarstva v Kočevju. To ji je pomagalo pri uveljavljanju njenih idej. Ko je v 61. letu starosti odšla v pokoj, po 34. letih dela, je imela občutek, da so jo kar malo odrinili, ona bi še kar delala. Po tem prav posebej v gozd ni zahajala, razen po gobe, jagode, sicer pa so imeli doma tudi vrt.

Na vprašanje, ali bi danes priporočila mladim dekletom, naj gredo v gozdarstvo, skromno skomigne, da ne ve. Sama je želela biti le zunaj. Da je pa to poklic prihodnosti, pa verjame, še

posebej za tiste, ki so radi v naravi.

In katero je njeno najljubše drevo? »To pa ne morem reči,« se nekoliko nelagodno nasmeji. Dobro se je počutila v smrečju, v Loškem Potoku, a s tem se ni tako obremenjevala, bolj se je trudila, kje bo kakšna cesta speljana ter da bo lepo.

Za svoje delo nikoli ni dobila priznanja, ji je pa bilo najvišje možno priznanje že sama pobuda, da so jo pred leti ribniški gozdarji predlagali za eno od občinskih priznanj. Nerada je pristala v kandidaturo, kar oddahnila pa si je, ko do odobritve in podelitve priznanja ni prišlo. Marijanca se ni nikoli želela izpostavljati. Njene gozdne ceste so njeno delo, njena diplomska dela, njen ponos in večni spomeniki.

Vesela sem, da smo lahko ujeli njen portret in zapisali delček njene pionirske zgodbe. Gozdarstvo je z Marijanco imelo žensko, ki so jo zaznamovale odgovornost do dela, preciznost, strokovnost in s tem vodilom se je uspešno prebijala v tedaj precej bolj moškem gozdarskem svetu.

Maša Kurent

Mašina pot v gozdarstvu se je začela zelo zgodaj. Danes je pri dvajsetih letih svetovna prvakinja v tako imenovani kraljevski disciplini – zasek in podžagovanje. In podira stereotipe o vlogi ženske v gozdarstvu. V tem je več kot odlična. Na svetovnem prvenstvu je bila letos v Šentjerneju prvič, sicer pa se je pred tem veliko udeleževala evropskih in drugih tekmovanj. Fantje imajo morda tudi malo "spoštovanja" pred njo, smeje doda, čeprav so se je sošolci v šoli že navadili.

Že v osnovni šoli, v 8., 9. razredu, je bila poleg brata in očeta, ki sta opravljala gozdna dela, veliko prisotna v gozdu. To delo jo je zelo navduševalo, še posebej, ko ju je opazovala. Kasneje se jima je občasno pridružila in spremljala, kako se "privežejo" hlodi, kako se je treba umikati … V prvem letniku srednje gozdarske šole je že dobila svojo prvo "motorko" in danes jima pri delu tudi pomaga. V vseh teh letih je kljub svoji mladosti pridobila izjemne izkušnje in občutek za delo.

Ko se je odločala za študij, je med idejami bila tudi športna gimnazija, saj je trenirala košarko, a ker ji gimnazija ni najbolj "dišala", se je odločila za srednjo gozdarsko šolo. Mama sicer ni bila najbolj navdušena nad to odločitvijo, a sta jo z očetom prepričala, in potem je šlo. Družina je bila tega vesela in bila ponosna nanjo, a prijatelji niso prav dobro vedeli, kaj jo čaka. Sama pa je zelo dobro vedela, saj je preštudirala

PROTOS
STIHL

ves šolski program in je bila dobro seznanjena, kaj je pričakovati tekom študija in kasneje.

Danes je Maša Kurent iz Trbovelj študentka 1. letnika visokošolskega študija gozdarstva na Biotehnični fakulteti v Ljubljani, hkrati pa očetu in bratu pomaga pri sečnji in spravilu lesa, pri negi gozda, imajo tudi svojo gozdarsko prikolico, tri traktorje in tako lahko poskrbijo za vse.

Gozd ji pomeni tisto zatočišče, kjer se vsakič sprosti, zbistri glavo. Obožuje svež zrak, živali in gozd jo z vsakim obiskom navdušijo in poživijo. Zelo rada gre na bližnje hribe, kot so Kum, Mrzlica, Rebrje pri Trojanah, tudi v gore rada zahaja. Največkrat pa je v gozdu na kmetiji pri fantu.

Če kaj, so jo na njeni poti zagotovo zaznamovala tekmovanja. Udeležuje se jih od leta 2022. Na njih je spoznala veliko ljudi, ki so povezani s tekmovanji, kot so npr. proizvajalci gozdarskega orodja in oblačil, in zelo jo veseli, da lahko te stike tudi ohranja.

Kaj ji prižge iskrice v očeh pri delu? "Motorka in oče", izstreli kot iz topa. "Ko je on zraven, potem gre vse v redu." Delo ima rada, ker jo veseli, v tem se je našla. Ko dela z motorko, skoraj ne sliši ničesar, čeprav mora, ko žaga, doda. In všeč ji je, ko pade drevo. Hkrati s tem pomaga gozdu, da se hitreje obnovi.

Mlajšim kolegicam bi sporočila, naj si zaupajo, naj ne poslušajo drugih, ampak samo sebe. "Ne prijateljev ne družine, le sebe," doda, "ker lahko družba v današnjih časih hitro obrne človeka. In poslušajte sebe, sledite svojim ciljem, sanjam."

Ne ve še, kje bo delala čez 10, 20 let. Niti točno, kaj bi rada počela. Ko se ji bo odprla pot, ki jo bo veselila, se bo podala nanjo, trenutno pa vsa predana počne to, kar ima rada zdaj – delo z motorno žago. A kaj bo prinesla prihodnost, bo pokazal čas.

Kako bi gozdarstvo naredila privlačnejše za mlade? "Od malega bi otroke vodila v gozd, jih spoznavala z rastlinami, drevesi, listi, s cvetovi, morda bi kaj izdelovali skupaj," pravi. Zdi se ji pomembno, da ljubezen do gozda vzklije že pri najmlajših.

Strinja se s tem, da je gozdarstvo poklic prihodnosti, saj je Slovenija zelo gozdnata, tudi Zasavje, in verjame, da je v tem prihodnost.

Najljubše drevo ji predstavlja smreka, tako za podiranje kot za les. A če bi sadila drevo na domačem vrtu, bi to bila breza, ki je zelo lepa, elegantna, in obožuje njene plesoče veje in liste, ki plapolajo v vetru.

Maša dodaja, da gozd spoštuje samo tiste, ki spoštujejo njega, vsak rez z motorno žago napiše novo zgodbo lesa, "naše močne roke podirajo drevesa, pametne glave pa vedo, katere pustiti stati."

Mateja izhaja s kmetije v bližini Radeč, na kateri raste Gašperjev kostanj, najdebelejše drevo v Sloveniji. Že od malega je bila vpeta v naravovarstvo in gozdarstvo, čeprav se doma nihče ni ukvarjal s tem. Ko je zaključevala gimnazijo, je imela v mislih tudi medicino, a je na koncu prevladala njena želja po tem, da bi bila lahko čim več v naravi in se tako vpisala na študij gozdarstva. Ovir na tej poti ni čutila, še najbolj presenečena je bila njena mama, a tudi njena sestra ni sledila stereotipni ženski karieri, ko je postala magistra strojništva.

Mateja je danes ravnateljica Srednje lesarske in gozdarske šole Maribor ter direktorica Lesarske šole Maribor. S tem je sicer šla nekoliko stran od želje, da bi bila čim več v naravi, saj ravnateljevanje zajema veliko dela v pisarni kot tudi delo z ljudmi. Je tudi lovka – članica LD Poljčane.

Gozd ji predstavlja prostor sprostitve, raziskovanja. Ve, da se tam dobro počuti in da je to povezano tudi z vso kemijo, ki jo gozd oddaja. Vse to ji je zelo dragoceno. Svojo naklonjenost do gozda pa skuša prenesti tudi na dijake.

Mlajšim bi rada sporočila, da naj ne razmišljajo o tem, ali so poklici v gozdarstvu za dekleta ali ne, ker se sama na svoji poti nikoli ni srečala z ovirami, zato naj kar pogumno stopajo naprej po poti, ki so si jo zamislile.

dr. Mateja Kišek Vovk

V zadnjih letih sicer tudi na šoli opažajo trend večjega zanimanje za gozdarstvo, a vsakemu poklicu manjka malo ugleda, to velja tako za lesarstvo kot za gozdarstvo. V zadnjih desetletjih so poklici, kjer je zelo poudarjeno delo z rokami in ročne spretnosti, izgubili pomen, veljavo, vrednost in temu bi morali narediti konec ter mu dati več vrednosti in več veljave in ugleda.

Gozdarstvo je poklic prihodnosti, ker gozdovi so povsod okrog nas, so temelj kopenskega ekosistema, ustvarjajo nam zdravo življenjsko okolje. Ko enkrat ne bomo več potrebovali gozdarja v našem okolju, tedaj bo nekaj zelo zelo narobe.

Svoje delo ima rada. Ko se je odprla še ena gozdarska šola v Sloveniji, so s tem pridobili možnost za izobraževanje mnogi dijaki iz vzhodne Slovenije, ki obiskujejo Srednjo lesarsko in gozdarsko šolo Maribor. Zaradi oddaljenosti postojnske šole tega izobraževanja sicer najbrž ne bi bili deležni, tako pa odpirajo poti in tako prispevajo k slovenskemu gozdarstvu.

Zelo težko se opredeli, katera gozdna združba jo najbolj navdušuje, namreč zelo rada raziskuje gozd, tudi kadar je na dopustu. A vedno se rada vrača domov, v Radeče, to je zanjo neko posebno mesto.

Drevesa ima zelo rada in jo pestrost dreves zelo fascinira. Pravi, da se sploh ne zavedamo, kako bogati smo na tem področju. Med drugim je pri založbi Kmečki glas izšla njena knjiga Drevesa Slovenije. Knjiga vzbuja zavedanje o tem, kako zelo pomembna sta skrb za gozdove in ohranjanje naravne dediščine, obenem pa ponuja vpogled v raznolikost ter bogastvo drevesnih vrst, ki nas obdajajo v domačem okolju. Prilagodljivost dreves, rastlinska nevrobiologija, povezave tudi z našim duhovnim svetom jo navdušujejo in tudi o tem zelo rada piše.

Kljub ravnateljevanju se zelo rada vrača v razred k dijakom, zato še vedno poučuje in svoje široko znanje, ki ga nenehno izpopolnjuje in gradi, deli z vedoželjnimi mladimi dijaki. To počne z veseljem, in kot pravi, tudi dijaki to začutijo.

Najljubše drevo? Seveda, Gašperjev kostanj ji je najljubši. Pa tudi lesnika, ki jo je med svojim doktorskim študijem proučevala več let. In ko se toliko let ukvarjaš z neko vrsto, jo preprosto moraš imeti rad.

Mihaela Golobič

Mihaela je zelo energična mlada ženska, njen govor hiter, jasen in vanj vnaša veliko smeha. Srečali sva se na Rakitni, ko je z bagerjem utirala novo pot za oddajnik. Je diplomirana inženirka gozdarstva, ki danes vodi lastno podjetje na področju gozdarskih storitev Franci, d. o. o. Ukvarja se s spravilom lesa, z odkupom in s prodajo hlodovine, z delom z gozdarsko mehanizacijo ter gradnjo gozdnih poti. Pri delu uporablja tudi lastno mehanizacijo, med drugim bager in gozdarsko prikolico, delo pa je zaradi različnih projektov in sezonske narave panoge zelo raznoliko.

Po zaključku študija gozdarstva na biotehniški fakulteti je izkušnje najprej pridobivala v dveh gozdarskih službah, nato pa se odločila za samostojno podjetniško pot. Čeprav doma niso bili povezani z gozdarstvom, je imela pri odločitvi podporo družine. Kot pravi sama: »Sam se odločaš za to, kaj boš počel v življenju.«

Pri svojem delu sodeluje tako z lastniki gozdov kot z različnimi izvajalci na terenu. Zaradi nihanja cen lesa in izrazito sezonske narave dela pogosto svetuje tudi o primernem času za sečnjo in prodajo lesa, da je izkoristek za lastnike čim boljši. Opaža tudi, da se veliko znanja in opravil, povezanih z naravo, predvsem v mestih postopoma izgublja. Prav zato se je kot dodatna dejavnost pokazalo tudi obrezovanje sadnega in okrasnega drevja.

JCB
TERRA
60 C-2

Gozd ji predstavlja tako delovno okolje kot prostor, kjer se lahko umakne in regenerira. Posebej rada ima rdeči bor, ki jo zaradi svojega vonja in značaja najbolj pritegne.

Pri delu ji največ pomenijo ljudje. Pomembno ji je, da dela z ekipo, na katero se lahko zanese, in v okolju, kjer med sodelavci vladata zaupanje ter dober odnos. Delo v gozdarstvu je po njenem mnenju zahtevno, a hkrati zelo dinamično, saj združuje fizično delo, delo s stroji, organizacijo ter podjetniški vidik.

»Če imaš pravo razmerje med delom na terenu in administracijo, se lahko tudi psihično malo odpočiješ in ne pregoriš,« pravi. Veliko ji pomeni, da lahko dela z rokami in je večino časa zunaj. Pri delu jo pogosto spremlja tudi psička Luna, ki je postala nepogrešljivi del vsakdana na terenu. Sicer pa jo dnevno razveseljujejo drobne malenkosti, kot so srečanja z živalmi, lepi razgledi, sončni vzhodi in zahodi in veliko smeha, saj se s sodelavci vedno dobro razumejo in nasmejijo. Vse to riše iskrice v očeh.

Mladim, ki razmišljajo o poklicni poti v gozdarstvu, svetuje predvsem, naj izberejo delo, ki jih veseli. Ob tem poudarja, da je gozdarstvo široka panoga, ki zahteva veliko prilagodljivosti, vztrajnosti in samoiniciativnosti, še posebej na samostojni podjetniški poti.

Sama pri delu vedno izhaja iz treh pomembnih načel: spoštovanja narave, odgovornega gospodarjenja z lesom ter korektnega odnosa do ljudi. Verjame, da mora biti delo v gozdu dolgoročno usmerjeno in premišljeno, saj imajo odločitve v prostoru posledice tudi za prihodnje generacije.

Gozdarstvo zanjo ni samo poklic, ampak način življenja. Zahteva prilagodljivost, fizično in psihično vzdržljivost ter veliko odgovornosti – do ljudi, strojev in predvsem do narave. »Če delaš samo zaradi denarja, dolgoročno težko vztrajaš. Moraš imeti rad delo, teren in način življenja, ki pride zraven.«

Mojca Bogovič

Mojčina prva želja po študiju ni bila povezana z gozdarstvom. Bilo je jezikoslovje, a ker se je zavedala, da bi tedaj njena zaposlitev bila vezana na šolo in poučevanje, in ker je to počela njena mama, se v tej vlogi ni videla in se ji je zdela morda celo pretežka. Hkrati pa jo je privlačilo naravoslovje – matematika, biologija, a tudi to je vodilo k poučevanju in tega ni želela. Nato se je odločila za gozdarstvo.

Ob tem so ji svetovali, naj gre do gospe Rozke Debevc, ki je bila tedaj zaposlena na Gozdnem gospodarstvu v Mariboru. Ko je prišla do nje in čeprav je bila tedaj že trdno odločena za študij gozdarstva, jo je gospa Rozka nagovorila: "Drago dekle, če si še lahko premislite, si takoj premislite. Moški vam bodo vedno metali polena pod noge." Odšla je povsem potrta, a vendarle vpisala gozdarstvo.

A v vseh svojih službenih letih, se spominja nazaj, ni doživela nič takega, in še danes verjame, da v Mariboru v tistem času kot gozdarka res ne bi dobila službe, a ob tem pomisli, da je tedaj gospa Rozka zagotovo govorila iz svoje boleče izkušnje. Službeno pot je začela v Celju, po dveh letih prešla v Brežice in je vedno lepo sodelovala tudi z moškimi sodelavci.

Okolica in družina niso nikoli nasprotovali njenim odločitvam, le ko se je odločila, da gre službovat v Brežice, je dedek v Mariboru jokal, ker gre živeti v Brežice, "da je to tako daleč".

Sprva je delala na načrtovanju, na takratnem gozdnem gospodarstvu so temu rekli taksacija, opisi sestojev, meritve. To je počela vse do ustanovitve Zavoda za gozdove Slovenije, ko se je odprlo mesto vodje odseka za gojenje in varstvo gozdov in je sprejela to mesto ter tukaj delovala do svoje upokojitve.

Gojenje in pomlajevanje hrasta sta bili njeni večni temi in hraste ima rada, ker so mogočni. »V zadnjem času so tudi izziv, saj se močno sušijo, obrodi so pri njem redki, in če se je še to poklopilo z mišjim letom, je bil to kar velik izziv za pomlajevanje. In potem je nastopila še pepelovka, plesen, zaradi katere listi predčasno odpadejo in steblo ne oleseni, skratka polno izzivov. In najbolj sem se razveselila, če se je kakšna površina uspela uspešno pomladiti prav s hrastom,« pripoveduje.

Zanimiva so bila doživetja, se spominja, ko je prišla na kakšno lepo izvedeno delovišče, ali pa da sta z revirnim gozdarjem ugotovila, da se je vse uresničilo, kar so si zamislili že pred časom. Veselile so jo ekskurzije, še posebej, ko so bili obiski iz tujine, to ji je dalo veliko širine, drugačnih pogledov. Pa tudi pri snemanju oddaj je rada sodelovala. V veselje ji je bilo sodelovanje z Gozdarskim inštitutom Slovenije ali fakulteto, sploh če so kakšnega mladega uspeli navdušiti ali spodbuditi za diplomsko nalogo.

Sicer nikoli ni srečala medveda, si ga pa še vedno želi videti v naravi. Danes, ko je že 2 leti v pokoju, ji gozd pomeni prostor za pomiritev, stik s samo seboj, rekreacijo, gibanje, rada hodi, kolesari, pozimi teče s smučmi – vse to počne v gozdu, ki je njeno naravno okolje. Posebej ljubo ji je območje Bohorja, v jelovo-bukovih gozdovih, kjer lahko spremlja vitalnost jelke in bukve, ki jo pri obnovah najbolj razveseljujejo.

Oba z možem sta gozdarja in se mnogokrat zalotita, da še zdaj na izletih opazujeta preveč službenih zadev. Razžalosti jo, če so pomladitvene sečnje grdo izvedene, saj izvajalci s tem izkazujejo nespoštovanje do narave. Prej se je v pisarni razjezila in koga poklicala, zdaj pa žal ne more več posredovati, kot bi si želela.

Zaveda se, da je gozdarstvo pomembna gospodarska panoga in so sečnje nujno potrebne. Ne moremo puščati vseh starih dreves, obnove gozda so nujni sestavni del gospodarjenja. Je pa treba povedati mladim, da »to ni samo »šetkanje« po gozdu, je zahtevno strokovno delo, a tudi zelo lepo«. Umetna inteligenca ne bo nikoli mogla v vsem nadomeščati človeka. Vedno več je danes poudarka na obnovljivih virih, na uporabi lesa in s tem je povezano tudi to, da moramo dobro gospodariti, da bomo imeli lepe gozdove, ki bodo dajali lepe sortimente za lepe izdelke.

Všeč ji je bil slogan, ki so ga na fakulteti uporabljali za povečanje vpisa na gozdarstvo: »S študijem gozdarstva boš spoznal več kot pol Slovenije.« In res so na terenskih vajah spoznavali različna območja, te izmenjave izkušenj so bile zelo dobrodošle in lepe tudi kasneje v službenem času.

Navdušujejo jo mlada dekleta, ki se lotevajo zelo zahtevnih gozdarskih del, ves poklon vsem, ki »razturajo« z motorno žago. Tudi te dokazujejo, da gozdarstvo ni izključno moški poklic. »Bodite pogumne, samostojne, samozavestne,« jih spodbuja in občuduje.

Med najljubšimi drevesi rada izpostavi divjo češnjo, ki se razbohoti spomladi s cvetovi, les je lep, povečuje pestrost v gozdu, pa tudi plodovi so slastni in koristni.

dr. Nevenka Bogataj

Nevenka je odraščala v Ljubljani, kjer je dedek okrog hiše zasadil sadno drevje. Tudi češnje. Precej samoumevno so bile tam in otrokom vedno na voljo. Ni se zavedala, da so ji pomembne, dokler jih ni stric posekal. Trenirala je košarko in igrala klavir, pravzaprav ji je bilo namenjeno, da bo klavir tudi študirala. Zato je bila njena odločitev za gozdarstvo domačim zelo nenavadna.

A gozd je zanjo bil neverjetno skrivnosten, mamljiv, skrival je toliko neznanega, da je zanetil zanimanje. Delno se je to zgodilo na ekskurziji v Kočevju, kjer so s tamkajšnjimi gozdarji ob ognju govorili o gozdu in poslušali jelenji ruk. Hotela je vedeti več in spoznavati prostran skrivnostni prostor, o katerem ni vedela ničesar. Domači so nepričakovan zasuk v tedaj za žensko nenavaden poklic pripisovali simpatiji ali najstniškim muham.

Toda pravi razlog za odločitev, da bo gozdarka, je bila skrivnostnost gozda. Ekskurzijo sta tedaj vodila inženirja gozdarstva, pokojni Tone Prelesnik in Iztok Ožbolt, s katerima se je kasneje še večkrat srečala, saj sta v Kočevju živela tudi sorodnika, gozdarska inženirja Marijanca in Slavko Preložnik.

Pred dokončno odločitvijo za vpis, za katerega je bilo treba opraviti sprejemni izpit, se je preizkusila med enomesečnim bivanjem

SLOVENSKE SRENJE

na Brezovici nad Poljansko dolino, kamor je k meritvam gozdnega drevja, klupiranju, pripeljala tudi pol svojega gimnazijskega razreda. Prostranost pokrajine, mir in način dela so jo v odločitvi le potrdili, četudi jo je bilo kljub dobremu spričevalu strah, da ne bi bila sprejeta. Še danes se spominja nekaterih vprašanj sprejemnega izpita ter razposajenosti ob sporočilu o zadovoljivem številu točk za sprejem na študij gozdarstva. Gozdarstvo bi ponovno izbrala za svoj poklic.

Danes je kot raziskovalka zaposlena na Andragoškem centru Slovenije. Razvija orodja, pristope in izobraževalne programe za okoljsko izobraževanje, vodi študijske krožke, raziskuje odnos med človekom in naravo ter ob tem redno sodeluje z gozdarskimi kolegi, tako z inštituta kot s fakultete. Med njenimi objavami prevladujejo analize skupnostnega upravljanja z gozdom kot izvirne, spoštljive in učinkovite oblike odnosa do njega. Zelo velik vpliv nanjo je imel njen mentor za diplomo in doktorat, prof. dr. Boštjan Anko, ki ga ima za svojega gozdarskega očeta.

Gozd ji je skrivnosten in zanimiv še danes. Še vedno meni, da o njem ve zelo malo, čeprav je doktorica gozdarstva in njegova solastnica, kar pomeni aktivno sodelovanje v gospodarjenju z njim. Privlačnost gozda še danes vidi v njegovi kompleksnosti in spremenljivosti. V resnici ga nikoli ne moreš povsem doumeti. Ne mara poetičnega izražanja o gozdu ali objemanja dreves, na drugi strani pa se ji zdita celovitost odnosov v gozdnem ekosistemu in število zelenih barv prav neverjetna.

Delo z ljudmi prinaša tudi negativne zgodbe. Še danes ji je na primer težko, da ni mogla delati v gozdarstvu, ker naj bi zanj na primer nujno potrebovala znanje nemščine. »To je neumnost,« pravi, »bil je le slab argument z namenom, da me umaknejo.« Pretresle so jo tudi besede »družino imate, hišo imate, magistrirali tudi boste, službe pa ne boste imeli«. Toda oditi je bilo koristno, saj v taki družbi ne bi želela delovati ter so se tako priložnosti za raziskovanje, delo in zadovoljstvo našle drugje. Ob svojih raziskavah je spoznala, da je izločitev iz skupnosti nekaj skrajnega, pogosto povezanega s porazdelitvijo moči in z upogljivostjo članov skupnosti v nekem trenutku. »Ko se spominjam negativnih izkušenj, spoznavam, da so bile za življenje zelo dobre, saj sem ob njih lahko postala boljša.« Tudi zdaj, ko dela izven gozdarstva, išče izzive, nove in neznane. »Vse, kar je prvič, in tisto, za kar se je treba potruditi, k čemur je treba pristopiti na nov način, da lahko razumeš, je privlačno. Iti čuječe in spoštljivo v neznano je ustvarjalno in vodi v prihodnost. Seveda z Blažem, izjemnim in zglednim gozdarjem in človekom, ki napravi izzive razumljive in obvladljive,« je za to pot hvaležna tudi svojemu možu.

Mlajšim kolegicam bi sporočila enako kot mlajšim kolegom: naj bodo radovedni, naj si zaupajo in naj se vsakič vprašajo, če niso komu kaj slabega naredili. Priporoča tudi večjo zahtevnost in kritičnost do svojih vodij v katerem koli kontekstu ter ob svojem delu spodbuja tudi ta vidik delovanja skupin in skupnosti.
Verjame, da gozdarska stroka razpolaga z vsebinami, ki so mladim privlačne, kar morda velja bolj za naravoslovne, gojitvene, naravovarstvene in ekološke vidike gozdarstva kot pa tehnološke, čeprav tudi slednjih ne kaže zapostavljati. Mlade lahko pridobimo s poštenimi odnosi, s transparentnim delovanjem, z željo podpreti dobre, z željo najti priložnosti zanje (in ne zase). Prav je, da so danes mladi zahtevni in gredo raje tja, kjer so stvari transparentne in dobro postavljene. Zdi se ji, da je trenutno v srednji gozdarski šoli izjemno veliko priložnosti za mlade, kar nas lahko vse iskreno veseli. Gozdarstvo je poklic prihodnosti tudi zato, ker je ideja trajnosti vanj vgrajena od samega začetka in sistemsko.

»Nimam najljubšega gozda«, pravi, saj rada zahaja tako v domači gozd kot v Tivoli. » Lepe so tako monokulture smreke na Pohorju kot jelovo- bukove združbe dinarskih gozdov in belokranjski steljniki, pa tudi prekmurska hrastovja in istrsko šavje imajo svoj čar« pravi. Vsak gozd je lep, sploh pa je Boštjan (Anko) nekoč ob rekel« »Les je lep, a gozd je lepši.«

Dr. Nike Krajnc je direktorica Gozdarskega inštituta Slovenije, pred tem pa je več kot dvajset let delovala kot raziskovalka in vodja oddelka. Zadnjih petnajst let vodi različne projekte, išče nove ideje in odpira poti, ki sodelavcem omogočajo raziskovanje in razvoj.

Posebej močno jo je zaznamovalo povezovanje žensk v gozdarstvu. Pobuda je sicer prišla s strani avstrijskih kolegov, vendar je skozi to spoznala ne le številne izjemne gozdarke, temveč tudi široko mrežo srčnih in predanih žensk. Aktivno deluje tudi pri ustanavljanju društva, ki bi to skupnost še tesneje povezalo ter prispevalo k večji prepoznavnosti njihovega dela. Mnoge gozdarke ostajajo v načrtovanju ali delajo kot revirne gozdarke, kjer so pogosto prezrte, a opravljajo izjemno pomembno vlogo.

Čeprav danes njeno delo vključuje več administrativnih nalog kot nekoč, ji še vedno omogoča dovolj svobode, da sledi svojim interesom. Hkrati nenehno išče nove rešitve, sveže poglede in inovativne pristope k vodenju inštituta in sodelavcev.

Sama rada pove, da ji je bilo gozdarstvo položeno v zibelko – čeprav se tega dolgo ni zavedala. Odraščala je v umetniški komuni v Šempasu pri Novi Gorici, kjer sta starša leta 1971 kupila hišo, obdano z gozdom. Ker je bila tedaj stara komaj eno leto, je praktično vse otroštvo preživela v tesnem stiku z naravo in okoliškimi gozdovi.

dr. Nike Krajnc

Po zaključku naravoslovno-matematične gimnazije v Ajdovščini ni vedela, katero pot izbrati, kar jo je precej vznemirjalo. Usodni trenutek je prišel povsem naključno – večer pred vpisom je bila v Ljubljani na koncertu, na poti domov pa ji je sovaščanka Egidija na avtobusu z navdušenjem pripovedovala o študiju gozdarstva. Naslednje jutro se je odločila in vpisala gozdarstvo.

Doma so bili nad njeno izbiro sprva presenečeni. Starša, bolj umetniško usmerjena, sta gozdarstvo dojemala kot tehnično, fizično delo v gozdu, kar se je razlikovalo od njunega sveta – še posebej od očetovega, ki dela z energijami v gozdu.

A ko se je Nike podala na študijsko pot, se ji je odprl nov svet. Hitro je začutila, da je našla svoje mesto – kot sama pravi, se je »usedla v najbolj udoben stol«. Razmišljala je tudi o biologiji, vendar se ji je zdela preveč enolična. Gozdarstvo pa ji je ponudilo idealno ravnovesje med tehniko in naravo. Tehnika jo je privlačila že od nekdaj – že v otroštvu je opazovala in pomagala mami pri popravilu avtomobila, zanimanje za stroje pa jo spremlja še danes.

Njena raziskovalna pot jo je kasneje pripeljala do področja rabe lesa za energetske namene. To delo povezuje stik z ljudmi, razvoj novih tehnologij in prenos znanja različnim deležnikom. Ob tem pa se srečuje tudi s tradicijo, saj je priprava drv globoko zakoreninjena tradicija, tesno povezana z življenjem ljudi.

Nikoli ni imela občutka, da kot ženska v gozdarstvu ne bi bila sprejeta, ali da bi se soočala z zunanjimi ovirami – prej z notranjimi, ki jih mora posameznik preseči sam.

Gozd zanjo ostaja prostor miru. Čeprav danes več časa preživi za mizo, si v prostem času še vedno rada vzame trenutke za gozd. Tam najde mir in ravnovesje, še posebej takrat, ko je delo zahtevno in misli polne.

Kot otrok Vipavske doline ima prav poseben odnos do gozdov hrasta, gabra in akacije – ti so ji še danes najbližji, morda prav zaradi spominov na otroštvo. Privlači jo tudi Kras, kjer se prepletata travnik in gozd – pokrajina, ki jo očara bolj kot mogočni smrekovi gozdovi.

Svoje delo ima rada predvsem zaradi ljudi. Prav ti so jo najbolj zaznamovali – najprej njen nekdanji vodja Mirko Medved z ekipo, kasneje tudi njen mož Robert. To so ljudje, ki so jo in jo še navdihujejo, učijo in ji dajejo energijo. Prav zaradi njih z enakim zagonom kot pred tridesetimi leti vsak dan znova rada prihaja v službo. Veliko ji pomenijo stiki z ljudmi – z lastniki gozdov, s katerimi sodeluje na delavnicah, s kolegi ter s sodelavci, s katerimi soustvarja vsakdan inštituta.

Mlajšim kolegicam polaga na srce, naj bodo pogumne in naj poskusijo. Gozdarstvo ponuja izjemno širok spekter možnosti, in če jih vsaj malo zanima, je vredno narediti korak naprej. Gre za poklic prihodnosti, ki pa ga še vedno spremlja nekoliko napačna, preveč izkoriščevalska podoba. To je treba spremeniti. Gozdarstvo pomeni skrb za gozd, trajnostno gospodarjenje, delo z ljudmi in iskanje rešitev, kako pomagati naravi v času podnebnih sprememb. Gre za odgovorno usmerjanje velikega in kompleksnega ekosistema – delo, ki veliko zahteva, a tudi veliko daje.

In njeno najljubše drevo? »Ginko,« pravi Nike. »Kot da bi ostal tukaj iz nekih drugih časov.«

Saša Vochl

Sašina prva izbira je bila veterina, a ji je na vpisu na študijski program zmanjkala le ena točka in tako se je pod vplivom taborniškega duha v otroštvu vpisala na gozdarstvo. Študij ji je seveda takoj postal všeč, saj gozdarstvo ni samo delo z drevesi, ampak je predvsem delo z ljudmi.

Doma so jo na tej poti vedno podpirali, mama sploh, sorodniki pa so bili morda prej kot začudeni nanjo ponosni, da se je odločila za gozdarstvo.

Danes je najbolj dejavna na področju naravovarstva kot naravovarstvena nadzornica v Krajinskem parku Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib. Prednost pred prepovedmi daje interpretaciji narave, ki je zanjo polna zanimivih izzivov. Temu, kako nam približati naravo, da jo začutimo, se z njo povežemo in ji stopimo v bran, ko je to potrebno. In ločiti med tem, kdaj je to potrebno in kdaj ne.

Sečnja dreves je včasih narobe razumljena. Gre za ukrep, s katerim zasledujemo naše cilje v naravi in če je izveden strokovno ter spoštljivo, potem narava pri tem le malo izgubi.

Saša je tukaj izjemno predana, strastna in razmišljujoča ter čuječa borka za naravo in kot pravi sama, če kdaj, narava rabi takšne zagovornike prav zdaj. Ekonomski vidik gozda je pomemben,

ampak ni edini, kar včasih pozabljamo. Nujno se ji zdi, da se moramo pogovarjati o tem, si kdaj tudi priti naproti, pokazati strpnost in čut za obojestransko dobro. Včasih kaj žrtvujemo, spet drugič veliko pridobimo. Pomemben je spoštljiv odnos – do narave in ljudi. Včasih potrebujemo samo čas, da se lahko poslovimo od "svojega" drevesa, pod katerim smo odraščali, dobili svoj prvi poljub in pod njim varovali svoje vnuke. Zanjo je interpretacija most za povezovanje narave in ljudi, dveh svetov, ki nikoli ne bi smela biti ločena.

Gozd ji predstavlja varen pristan, kamor se lahko zateče po mir, navdih, po rešitve, se tam rekreira. Verjame, da kot ženska v gozdarstvu lahko prispeva še marsikaj. Lepo je, če znaš poprijeti za motorno žago, a bolj ključna se ji zdi mehka vloga ženske – njena povezovalna vloga, vloga vodenja, vloga združevanja, inovativnega reševanja problemov in skrbi za druge. In zato je super, da se sliši tudi glas gozdark.

Ženske znamo marsikaj, a velikokrat smo nevidne, ker se s svojo skromnostjo skrijemo. A je prav, da se kdaj tudi pohvalimo, kaj je naša zgodba. Ob tem dodaja, da naj bodo mlada dekleta, ki se podajajo na pot gozdarstva, pogumna, verjamejo naj vase in se izobražujejo na strokovni ravni ves čas, tudi skozi razne interdisciplinarne zgodbe sodelovanja – saj s tem pridobivajo širino, preverjajo svoje strokovno znanje, ga nadgrajujejo in se povezujejo. Na koncu se ji zdi pomembno, da pri vprašanjih, povezanih z naravo, vsak k skupni mizi prinese najboljšo različico sebe.

Občutek ima, da je gozdarstvo dovolj priljubljeno med mladimi, morda je le treba v šolah predstaviti, da to niso samo motorna žaga in traktor ter spravilo, ampak da študij omogoča zelo veliko različnih priložnosti in da je tisto, kar odlikuje gozdarski poklic, zmožnost strateškega pogleda, povezovanje različnih strok, iskanje sinergij, načrtovanje, jasno postavljanje ciljev. Kar morda manjka v študiju, je več vsebin, povezanih s pridobivanjem komunikacijskih veščin, da bi se naučili svoja razmišljanja dobro ubesediti, predati znanje in vrednote naprej javnosti in drugim strokam, deliti poglede, argumentirati, se prilagoditi poslušalcu. Lahko si izjemen strokovnjak, a če tega ne znaš podeliti naprej z drugimi, težko kaj pripomoreš in spreminjaš.

Verjame, da je vsak poklic, ki bo iskal načine sobivanja z naravo, poklic prihodnosti. Boji se le, da se v našem hitrem načinu življenja izgublja informacija – lokalna, o gozdu. Ko revirni gozdar zapušča svoj revir, novemu revirnemu preda znanje, način, kako je delal. In ko nekdo odide iz prostora, gre lahko veliko informacij z njim, zato si želi, da bi imeli več časa za prenos med mladimi in starejšimi gozdarji – in verjame, da to ni le utopično romantično razmišljanje, ampak prej nuja tega poklica. Danes tega človeškega prenosa manjka, vse preveč hitimo in se zanašamo na informacijsko tehnologijo. Kot izziv vidi tudi, kako mentorirati mlade in kako nagrajevati dobro delo. Imeti dobrega mentorja je kot imeti kompas v žepu na neznanem ozemlju. Na začetku ga ves čas potrebuješ, s spoznavanjem ozemlja pa pridobivaš zaupanje vase in vse bolj pogumno "navigiraš" samostojno.

Sicer pa je zaljubljena v jelševje. "Morda tudi zato, ker imava obe radi "noge v vodi"", se nasmeji. Sama ima rada morje, vodo, jelša pa je tudi vrsta vlažnih gozdov in močvirij. Sicer pa obožuje stare gozdove z veliko odmrle biomase, pragozdove, teh bi si sploh želela imeti še več pri nas.

Če kaj, jo je zaznamovalo tudi to, da je bila mnogo let del zelo dobre ekipe, take, ki je spodbujala dialog, ki je bila odprta za rešitve, ki je delovala spodbudno in povezovalno. In zadovoljna je, ko vidi in zazna, da iskre, ki so jih nekoč razpihovali skupaj, gorijo naprej, skozi druge zgodbe, projekte drugje. In to ji daje neverjeten zagon in veselje. Je pa pri celotni zgodbi pomembno tudi to, da si samokritičen in se znaš tudi vprašati, kaj bi lahko naredil drugače, bolje.

Iskrice pa še naprej prižiga to, da lahko nekaj spremeniš na bolje, nekaj, kar je dobro za vse nas, za naravo in družbo. Kot tudi dejstvo, da nam izzivov na tej poti ne bo zmanjkalo.

mag. Špela Koblar Habič

Špela je ena tistih, ki je že v otroštvu zelo rada plezala na drevesa, danes pa je zelo cenjena gozdarka in izjemna vodnica v gozdnem prostoru, a tudi strastna fotografinja, ki jih ne uide nobena podrobnost v gozdu. Za svojo poklicno pot se je odločala analitično, z razmislekom, ali ji je blizu družboslovje ali naravoslovje. In v tem nizu takoj izločila prvo, saj se z ljudmi ni želela ukvarjati. Se pa zarečenega kruha hitro preveč poje. Ne le, da danes dela z ljudmi, celo med ključnimi področji njenega dela so, poleg gozdnogospodarskega načrtovanja in gozdnega nadzora prav izobraževanja ter stiki z javnostjo.

A tudi v prostem času aktivno sodeluje z javnostjo, izobražuje in navdušuje o gozdu kot strokovnjakinja za interpretacijo narave, pogosto tudi v okviru društva Drobnovratnik.

Spoznala je, da je gozdni ekosistem najkompleksnejši ekosistem narave, ki mu nikoli v resnici ne pridemo do konca in nikoli ne vemo vsega, kar ji je dalo zagotovilo, da če bo šla študirat gozdarstvo, se bo zmeraj lahko učila, iskala nova spoznanja in to jo je pritegnilo. Bližje ji je bilo gozdarstvo kot biologija, predvsem zaradi dreves, morda tudi zato, ker so ji že od otroštva blizu.

Pot ni bila vedno enostavna, pravi: »Čez ovire skačemo vsak dan,

se jim izogibamo. Ovir za ženske v gozdarstvu je ogromno, predvsem zaradi odnosa moških kolegov gozdarjev. Zato je potrebno veliko truda, dokazovanja, veliko znanja, da si poskušaš vzpostaviti mesto kot enak med enakimi, ne kot ženska. To se zagotovo ne bo končalo.« Se ji pa zdi fino, da se tudi skozi ta projekt daje pogum mlajšim kolegicam, ki se morda kdaj lahko počutijo same in si ne upajo o tem veliko govoriti. Ne zato, ker bi želele biti nekaj posebnega, bolj zato, ker je narava gozdarskega dela zelo konzervativna in je veliko kolegov zelo konzervativnih tudi v smislu patriarhalnega odnosa.

Gozd ji veliko pomeni. Že od nekdaj, odkar dela v gozdarstvu pa še posebej, vsakič, ko se pripelje v gozd, odpre okno in ugasne radio. Rada ga sliši, zato da lahko takoj vzpostavi stik. Okolje, vse to izobilje zelene, jo pomirja, tudi kadar opravlja strokovno delo. In temu je hvaležna.

Med svojim strokovnim delom opaža zelo veliko stvari, od organizmov, žuželk, cvetja, detajlov na drevesih, lepe sestoje in tudi skozi perspektivo vsega tega čuti gozd mnogo bolje. Z izostrenim fotografskim čutom ji teh motivov ne zmanjka tudi kadar jih beleži skozi fotografski objektiv.

Najbližji so ji snežniško-javorniški gozdovi, jelovo-bukovi, ki so skoraj neskončni, in je lahko ves dan v gozdu.

Trenutki, ki bi jih rada izpostavila na svoji poti, so srečevanja z obiskovalci, še zlasti s strokovnjaki iz tujine. Pravi: »To je posebna dragocenost. Razprave, ki smo jih imeli na takšnih ekskurzijah, so tako dragocene, saj luč gozdarstva pri nas postavijo v drugo perspektivo. Na začetku kariere mi je to najbolj omogočal prof. Mlinšek, ki je pripeljal številne ekskurzije.« Od nekdaj pa v sebi želi, da tisto, kar ji je lepo, deli, pokaže tudi drugim. In Špela strastno predaja svoj odnos do gozda vsem: obiskovalcem, poslušalcem, šolarjem. Trening veščine interpretacije je pilila in izmojstrila v desetletjih dela in zadovoljni obiskovalci so tukaj največja nagrada.

Skozi večdesetletno delo v gozdu, se vračaš na iste lokacije ter spremljaš, kako se gozd spreminja, kako odreagira na načrtovane in izvedene ukrepe. Rezultati tega predstavljajo posebno zadovoljstvo. Če iz mesta gledaš gozdnata pobočja, se morda gozd res ne spremeni veliko, a na mikro lokaciji sredi gozda je ta dinamika sestojev zelo opazna in ti tudi po strokovni plati nudi zadoščenje in radost, če vidiš, da se lepo razvijajo, razlaga Špela.

Mlajšim kolegicam želi povedati, da naj poslušajo sebe, naj si zaupajo, naj se strokovno izobražujejo. »Ženske imamo drugačen instinkt in naj se ne bojimo tega uporabljati in izpostaviti. Če so samozavestne, prepričane vase, se jim ni treba bati česar koli in bodo našle svojo pot. Tako bodo ob tem občutile tudi zadovoljstvo, da delajo dobro.«

Verjame, da je gozdarstvo treba narediti privlačno in se hkrati zaveda, da je vse več mladih, ki nimajo več pravega stika z naravo. Tehnologija ne daje zadovoljstva ljudem, to je danes jasno. Nekdo, ki ima razvit pozitivni odnos do narave, ki mu je to bilo že blizu v otroštvu, ima veliko prednosti pri tem in to je dobro spodbujati. V gozdarstvo človek ne gre zaradi denarja. Gre zato, ker ima odnos, ker mu je lepo v gozdu. In če ne čutiš spoštljivega odnosa do gozda kot ekosistema, ne moreš biti dober gozdar.

Upa, da je gozdarstvo v Sloveniji poklic prihodnosti, sploh glede na bogastvo gozdov, ki jih imamo. Zaveda se tudi, da je potrebno gozdove negovati, vzdrževati in jih usmerjati, da izpolnjujejo tudi okoljske in socialne funkcije. Družba to potrebuje in gozdove bodo ljudje vedno bolj potrebovali, da se odmaknejo od tehnicističnega, tehnološkega sveta. Zato moramo gozdarstvo prilagajati tako podnebnim kot družbenim spremembam.

Sama je začela delati v času, ko so bili po vaseh večinoma samo trije intelektualci: gozdar, učiteljica in župnik. In zelo pogosto je bilo, da sta bila učiteljica in gozdar poročena. Tedaj je bilo gozdarstvo še zelo zaverovano samo vase, sistem je bil organiziran in je deloval. Danes se marsikaj spreminja, npr. ne pogozduje se več samo s smreko, za posege v gozd moramo tudi gozdarji dobiti soglasja drugih pristojnih služb. In ne nazadnje, tudi gozdarji moramo povedati družbi, kaj delamo v gozdovih in kako naj se kot obiskovalci v njem vedemo, kaj smemo in česa ne. Ta komunikacija bo v prihodnosti še mnogo pomembnejša. Res je veliko gozda, a vsakdo se ne spozna na gozd in zato so ljudje zelo hvaležni, ko jim poveš detajle, da skozi srečanja v gozdu lahko spreminjajo svoj odnos do gozda in narave. A tudi vodenje v gozd je treba početi premišljeno – tako prostorsko, časovno kot vsebinsko.

Svoje delo ima rada predvsem zato, ker se mora ves čas učiti, ker nikoli ni konec novim spoznavanj, ker lahko svojo radovednost ves čas neguje in prav to jo dela živo.

Zelo ljuba so ji stara drevesa, tako v urbanem okolju kot v gozdu. Morda tudi hrasti, ker so super za plezanje, pa tudi domača lipa, ki je ves čas na očeh in se tudi nanjo da plezati. Sicer pa vsako drevo ima ob svojem času svojo zgodbo, cvetoče češnje, pomladno ozelenele bukve ali življenja polno trohneče deblo na tleh.

prof. dr. Špela Pezdevšek Malovrh

Špela je odraščala v okolju, ki ji je omogočilo pristen stik z naravo. Že kot otrok je bila vedoželjna – rada je raziskovala naravo, prebirala različne naravoslovne knjige in izvajala različne »neumne« eksperimente. Ko se danes ozre nazaj, se zaveda, da sta prav to okolje in radovedno raziskovanje pomembno zaznamovala njeno življenjsko pot.

V mladostniški vihravosti in zaljubljenosti v vse drugo kot v sedenje in učenje »gimnazijskih neumnosti« se je odločila za študij gozdarstva, čeprav jo je sprva privlačila veterina, deloma tudi biologija. Zaradi strahu pred neuspelim vpisom je izbrala gozdarstvo – odločitev, ki se je izkazala za ljubezen na prvi pogled, saj je že prvi stik s študijem in prof. dendrologije (prof. dr. Robertom Brusom) na informativnem dnevu zapečatil njeno življenjsko usodo.

Zaradi pristnega stika z gozdom, gibanja v naravi in srečevanja z zanimivimi ljudmi s podeželja si je sprva želela postati revirna gozdarka. Med študijem je po naključju potrkala na vrata prof. dr. Janeza Krča in si tako začrtala svojo karierno pot. Postala je mlada raziskovalka na Biotehniški fakulteti, Oddelku za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, Katedri za gozdno tehniko in ekonomiko, prof. dr. Janez Krč pa njen mentor. Mentor, ki ga globoko ceni in spoštuje, je skupaj s kolegi in kolegicami poskrbel, da njen list ni prazen – vztrajnost, vedoželjnosti in optimizem ji še danes

odpirajo nova poglavja v pedagoškem in znanstveno-raziskovalnem delu na področju gozdarstva.

Že med študijem je spoznala, da ji diploma sama po sebi ne bo zagotovila takojšnje zaposlitve in da pot do nje ne bo tako preprosta tudi zato, ker je sektor »moško dominanten«. Poudari: »Kljub temu sem vztrajala, izkoristila svojo mladostniško vihravost in priložnosti ter pogumno iskala svojo lastno pot v poglobljenem raziskovanju odnosa lastnikov do gozda.«

Danes je redna profesorica na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani, na Oddelku za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, kjer med mlajše generacije prenaša svojo zgodbo ter strast do poučevanja in raziskovanja. Na oddelku pokriva področje politike in ekonomike gozdarstva. »Biti mlademu, motiviranemu človeku, ki ima velika pričakovanja od študija in mentorja, zgled in opora, je ena najdragocenejših stvari,« poudarja. Takšni odnosi po njenem mnenju obogatijo obe strani – ne le z novimi idejami, znanji in izkušnjami, temveč tudi z iskrenimi medčloveškimi (prijateljskimi) odnosi. »Te zgodbe spreminjajo vse, tako mene kot tudi mlajše kolege in kolegice, ki vstopajo v dejavnost gozdarstva.«

Verjame, da je mladim treba pokazati, kako raznoliko je področje gozdarstva. To namreč ne ponuja le tradicionalnih in stereotipnih poklicev, temveč tudi številne podjetniške priložnosti ter možnosti za osebni in karierni razvoj.

Na svoji karierni poti, ki je tudi njena življenjska pot, je imela srečo, da je ob pravem času srečala prave ljudi. Ti so ji dali možnost in priložnost, z njo nesebično delili bogate izkušnje in ji pomagali odkrivati poti, ki so bile takrat še neodkrite. Ob tem se nasmehne in pove: »Morda so v meni videli nekaj, česar drugi niso. Vtisnili so mi pečat raziskovalke in kasneje visokošolske profesorice ter mi ves čas dajali občutek, da zmorem doseči to, kar si želim in za kar si prizadevam. To je napisalo mojo življenjsko zgodbo.«

Zato tudi sama spodbuja mlade kolegice, naj bodo pogumne in si dovolijo pisati zgodbe »uspešnih žensk v gozdarstvu. »Prav te zgodbe bodo spremenile naš sektor. A najprej dovolite, da zgodbe in usoda spremenijo vas – tako kot so spremenile in izoblikovale mene,« svetuje.

Globalne krize, povezane s podnebnimi spremembami, z izgubo biotske raznovrstnosti in energetsko negotovostjo, so jasno pokazale, kako pomembno vlogo imajo gozdovi za prihodnost človeštva. Prav zato gozdarstvo vse bolj velja za poklic prihodnosti, v katerem lahko vsakdo najde sebe, svoje mesto in svojo zgodbo. Zaradi vpliva na številne druge sektorje – od varstva okolja in narave do vodarstva, energetike, turizma in prostorskega načrtovanja – pa predstavlja tudi pomemben povezovalni člen ter mladim odpira številne možnosti za osebni, poslovni in karierni razvoj.

Na vprašanje, kaj ji pomeni gozd, se nasmehne in odgovarja: »Pred približno tremi desetletji, po končani gimnaziji, je gozd postal moja usoda, katere posledice čutim še danes, in trenutek, za katerega takrat nisem mogla vedeti, da bo postal začetek mojega doma. Ne tistega iz zidov in stvari. Temveč je gozd moj »dom« za umirjeni razmislek, za mir po napornih dneh in kraj, kjer spoznaš, da lahko življenje poteka tudi drugače.«

In najljubše drevo? Čeprav občuduje mogočna in orjaška drevesa, ki simbolizirajo veličino in moč, bi sama kot najljubše drevo oziroma vrsto izbrala dren (lat. Cornus). Zakaj? »Ker je dren vsestranska rastlina – tako kot smo vsestranske tudi me ženske v gozdarstvu. Hkrati pa je v slovenskem prostoru poznan po svoji izjemni trpežnosti, trdnosti in življenjski (notranji) moči, lastnostih, ki jih prepoznavam pri sebi in svoji karierni poti v gozdarstvu.«

Tina Kotnik

»V otroštvu smo bili veliko v gozdu,« se spominja Tina, »dnevno, in ta ljubezen do gozda izvira iz otroštva. A zgodba je precej posrečena. V osnovni šoli in nato naprej v gimnaziji sem bila ves čas zelo dobra v kemiji, tekmovala in za svoj uspeh prejela državna priznanja. Ko je tedanja učiteljica kemije zbolela za shizofrenijo, kasneje nisem več mogla pisati kemije pozitivno, popravne teste sem morala pisati celo pred komisijo v zbornici, da sem spravila ocene iz kemije na pozitivno. Po tej izkušnji sem zaključila, da ne grem študirat kemije, ampak gozdarstvo. Ko so za to izvedeli na gimnaziji, je bil to takoj alarm za vse – s Tino se nekaj hudega dogaja ...« Zdaj se smeji ob teh spominih, razrednik pa je bil prepričan, da bo Tina super gozdarka, sicer pa sta bila njen dedi in oči sokriva, da ima še danes tako zelo rada gozd. Morda je tudi kaj pripomoglo k temu, da živi v Kočevju ter da je tudi teta delala v gozdarstvu. S prijatelji v otroštvu so gradili zatočišča v gozdu, se igrali, plezali po drevesih, Tina je že od malega poznala 20, 25 drevesnih vrst. Mamo je najbolj skrbelo, če bo vsakič prišla s celimi hlačami domov, a oče ji je zaupal, če je le rekla, da gre v gozd. Če bi se odločala za študij danes, bi zagotovo izbirala med gozdarstvom in medicino.

Nekih ovir na svoji poti ni čutila. V Kočevju je bilo gozdarsko podjetje, ki je imelo vedno visoko izobražen kader, inženirje. In tudi nikoli ni imela občutka, da bi fantje imeli

drugačen odnos do deklet, (morda je drugačna zgodba med lovci). »Ko pa si enkrat vodja, se moraš kot ženska kdaj skoraj dotakniti vesolja, da ti moški to priznajo. Vse, kar počneš kot ženska, je z vidika moških oči to mnogo lažje, kot če bi to isto delo opravili moški.«

Danes je Tina vodja območje enote Zavoda za gozdove Slovenije (ZGS) v Kočevju, kjer je zaposlenih 51 sodelavcev in sodelavk, hkrati pod isto streho »domuje« še lovišče s posebnim namenom (LPN) Kočevsko, kjer je še dodatno 21 zaposleih. Nenazadnje je to tudi prostorsko zelo veliko območje, v razponu od Kolpe do Turjaka, od Roga do Blok. »Izzivi vodje območne enote so številni in zelo raznovrstni, in sicer od organizacije dela, reševanja konfliktov, dela z lastniki gozdov, prodaje nepremičnih, investicij in vzdrževanja nepremičnin, sodelovanja s pristojnimi institucijami kot tudi javnostmi in še bi lahko naštevala,« doda Tina. ZGS OE Kočevje daje mnenja, soglasja v različnih postopkih, povezanih z upravljanjem s prostorom – v tem primeru z gozdovi. Pri svojem delu se srečuje z usklajevanjem dejavnosti v prostoru, z dopuščanjem, kje je širjenje urbanega dobro in kje ne, za katere dele morajo še posebej skrbeti. »Bistveno je usklajevanje želja, načrtov in dopustnega. Potrebno je sodelovanje, v primeru turizma pa zagotovo ta mora biti usmerjen, zagotoviti in urediti je treba točke ogleda, seveda na način, da naravi ne škodiš,« doda. Največji izziv ji je in s tem se rada ukvarja – strateško planiranje. Ljudje bi radi vedno bolj butične zgodbe, doživete atraktivnosti, ki jih obisk gozda že sam po sebi vedno zagotavlja, pa vendar ... So deli narave, ki so za nas in prihodnje rodove tako dragoceni, da je meje treba postaviti in te varovati. Kočevski gozd, in narava nasploh, je sam po sebi tako lep in bogat, da poseganje v najbolj vredne dele narave ni in ne sme biti dovoljeno. Naravna dediščina, ki jo omenjam, ni le stvarnost na terenu, pomemben je predvsem odnos ljudi, obiskovalcev do narave in zavedanje o njenem pomenu.

V letih, ko je Tina vodja območne enote, ji je uspelo realizirati številne investicije v objektih, prepotrebna vzdrževalna dela, s katerimi Tina nadaljuje, urejanja prostorov na krajevnih enotah, združevanje sodelavcev na posameznih lokacijah (KE Velike Lašče, KE Kočevska Reka). Od februarja letos je pod streho območne enote tudi sedež LPN Kočevsko. Pravi, da ji je pomembno, da imajo tudi gozdarji urejene, lepe in tople prostore. Omenjenemu področju namenja veliko svojega časa. Zelo rada organizira in to jo res veseli. Ekipa območne enote, s katero dela, je super, so povezani in to ji veliko pomeni. Nekajkrat na leto organizira aktivnosti, izobraževanja zaposlenih in tudi na ta način povezuje vse sodelavce na enoti. Njen delavnik seveda ne traja samo 8 ur, ampak mnogo več. Kot vodja večje območne enote z dokaj velikim kolektivom se srečuje tudi s situacijami in zadevami, ki jo prizadenejo in ji nekoliko vzamejo življenjsko energijo. A je zadovoljna, ko so "stvari" urejene in so tudi ljudje zadovoljni. Že od samega začetka je zaposlena na ZGS in se je tukaj vedno dobro počutila. Začela je kot načrtovalka razvoja gozdov

(tukaj delovala 17 let), ta proces gozdno-gospodarskega načrtovanja ji je blizu in jo je v to mag. Tomaž Devjak res dobro vpeljal in naučil. »Nato sem bila vodja gojenja na območni enoti. Ti dve izkušnji sta me strokovno opolnomočili pred začetkom vodenja OE. Zdi se mi, da se je moja karierna pot odvijala zelo evolucijsko in da sem danes enakovreden sogovornik z mnogimi izkušnjami številnim kolegom in tudi sicer v stroki, da moje mnenje šteje,« zaključi.

Gozd ji pomeni ogromno, še bolj, pravi, "ko kam gremo, ko vidim, kaj imamo doma". V vseh letnih časih rada zahaja v gozd. V službi sicer trenutno premalo, a redno med vikendi. Gozd ji res predstavlja oddih, sprostitev, prostor razmisleka, tišine, miru. Najbližji so ji jelovo-bukovi gozdovi na visoko kraških planotah, svoj čar imajo tudi bukovi gozdovi. Zelo lepo se ji je umiriti tudi v bukovih gozdovih.

Kot najljubši drevesi izpostavi brezo, ki je kot bela nevesta in jo spominja na babico v Beli krajini, ter lipo. Obožuje brenčanje čebel v cvetovih lipe, njen les v savnah in mogočnost krošenj drevesa.

»Pri nas v Kočevju smo trenutno zaposlene 4 gozdarke«, pove, se ji pa zdi fino, da se v gozdarstvo vključuje vedno več mladih žensk. Mlajše kolegice spodbuja, naj bodo pogumne, da so pri delu in strokovnosti enakovredne moškim sodelavcem, da naj stopajo na to pot, ker je prispevek gozdark in gozdarjev za gozd in našo prihodnost zelo pomemben.

Meni, da je v zadnjih letih trend nagovarjanja javnosti na obisk gozdov, učnih poti kar velik in dobro sprejet in skozi to se zanimanje za gozd tudi kaže in odraža v javnem prostoru. Sodelovanja, raziskovanja s tujino so vedno privlačna tudi za mlade, in je lepo, če se lahko priključijo temu in tako spoznajo tudi del možnega udejstvovanja v prihodnosti.

»Dokler je gospodarjenje z gozdovi načrtovano, trajnostno, absolutno sonaravno ter usmerjeno k mnogo namenskosti, to pomeni, da gozd opravlja paleto različnih funkcij, lahko za gozd in ekosistem naredimo največ, ob strokovnosti in upoštevanju zakonitosti narave,« poudarja. »Gozd ni samo les, vse druge funkcije, ki nam jih gozd omogoča, nam omogočajo tudi mnogo boljše življenje.«

In na koncu ne pozabimo: V gozdu smo gostje gozda in njegovega lastnika, zato naj bodo naša ravnanja korektna, tiha in zelena.

Urška Ahačič Pogačnik je direktorica Inšpekcije za gozdarstvo, ki deluje v okviru Inšpektorata za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo. Vodi in koordinira delo 15 gozdarskih inšpektoric in inšpektorjev.

Svoje delo ima rada, čeprav sodi med v javnosti pogosto nepriljubljene »represivne službe«. Zelo dobro se namreč zaveda, da s sodelavci delajo v dobro gozda, narave in s tem v dobro skupnosti. Z izdanimi ukrepi namreč skušajo popraviti tisto, kar je človek v gozdu naredil narobe. Obenem usmerjajo in skrbijo, da se določene kršitve ne pojavljajo več.

Dokončani primeri ji, odločni uradnici, ki še vedno rada in pogosto obuje pohodne čevlje in gre na teren, tudi po več kot dvajsetih letih dela v inšpekcijskih službah prižgejo iskrico v očeh.

Rada ima naravo, gozd še posebej. Morda tudi zaradi družinske tradicije, saj sta bila gozdarja že njen stric in oče, s katerim je kot mlado dekle odhajala na teren. Zato ni naključje, da se je, čeprav je razmišljala tudi o študiju veterine, po zaključeni gimnaziji odločila za vpis na fakulteto za gozdarstvo. »Pa še rezultati uspešno opravljenih sprejemnih izpitov so prej prišli z gozdarstva kot z veterine,« z nasmeškom doda pojasnilo.

mag. Urška Ahačič Pogačnik

INŠPEKCIJA

A prizna, da je bila v tistih časih, pred 35 leti, njena odločitev za študijsko smer deležna marsikatere dvignjene obrvi, češ, »kaj boš pa ti, punca, delala v gozdarstvu?!« V tistih časih ni bilo prav veliko žensk v tej stoki in morda jo je tudi to, da se odloča za takrat tradicionalno moški poklic, dodatno spodbudilo za izbrani študij.

Po diplomi na gozdarskem oddelku Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani se je sprva zaposlila v domačem okolju, na blejski območni enoti Zavoda za gozdove Slovenije. Najprej kot načrtovalka, nato pa kot gojiteljica na Pokljuki. Nato je več kot 20 let delala na gozdarski inšpekciji v Kranju. V tem času je na isti fakulteti zaključila tudi magistrski študij varstva naravne dediščine.

Zadovoljna je, da moški kolegi v službi nanjo nikoli niso gledali zviška. Morda zato, razmišlja, ker so gozdarji na splošno posebni ljudje ... Okolica pa njen poklic običajno še vedno sprejema z zanimanjem. »Ko moža, inženirja računalništva, s katerim sva se spoznala med študentskim delom prav v gozdu, ljudje vprašajo, kaj je po poklicu, njegov odgovor nato običajno ravnodušno preslišijo. Ko jaz povem, da sem gozdarka, to po navadi sproži vsaj rahlo začudenje in skoraj vedno plaz dodatnih vprašanj,« pove.

Gozdarska inšpektorica je najbrž postala po zanimivem naključju. S pokojnim direktorjem Gozdarskega inštituta Slovenije, dr. Mirkom Medvedom, prav tako kot ona Radovljičanom, sta bila, ko je bila še študentka, »sošolca« na istem tečaju nemščine. Zgodilo se je, da sta bila nekoč edina, ki sta prišla na tečaj – oba po gozdarsko v "gojzerjih" – tečaj pa je odpadel, ker je zapadlo izjemno veliko snega. Namesto na nemščino sta šla torej na čaj, kjer ji je, študentki zaključnega letnika, predlagal, da bi napisala diplomsko nalogo o gozdarski inšpekciji. Ponudil ji je tudi prostor in računalnik in tako nekako začrtal njeno profesionalno pot. Ko je nalogo oddala, se spomni, pa je tedanjemu direktorju gozdarske inšpekcije omenila: »Ko bom stara, bi pa vaše delo lahko opravljala tudi jaz, se mi zdi ... «

Meni, da je odločitev za kateri koli študij za številne skupek naključij. Da je res tako, pravi, je na nedavnem literarnem večeru s svojo osebno izkušnjo potrdil tudi ugledni profesor dr. Robert Brus. A nato človeka prevzame ideja gozdarstva. Tudi zavedanje, da lahko z gozdom sobivamo, da lahko od njega vzamemo dobrine, ki jih potrebujemo, ne da bi ga s tem uničili. Spodbudno pa je tudi gozdno okolje samo po sebi. »Občutek imam, da se na našo fakulteto že vpišejo posebni ljudje.«

Kljub vsemu se boji, da gozdarstvo v potrošniški družbi, ki želi ustvariti vedno več s čim manjšimi stroški, ni poklic prihodnosti. V spoštovanju do gozda, do lastnika in delavcev v gozdu, je zelo težko najti ravnotežje, mladi pa si želijo hitreje priti do svojega cilja, kar v sistemu gozdarstva ni način ukrepanja, ki bi bil vzdržen, razmišlja.

V gozd gre tudi v prostem času, saj ji predstavlja prostor miru in tišine. Prostor oddiha, prijetno življenjsko okolje. Njeno najljubše drevo je bukev, mati slovenskih gozdov, čeprav v isti sapi doda, da so ji najlepši pokljuški smrekovi gozdovi, »tisti v fazi pomlajenca«, jih zelo natančno opiše.

A bukev obvelja, ker je lepa, ker pravijo, da jo je spomladi potrebno objemati in ker je za tem lepa osebna zgodba o prijateljstvu in o tem, kako lahko drevo čutimo. Prijateljica, ki ni gozdarka, jo je namreč spodbudila k objemanju dreves, kar zdaj rada počne. Vsakokrat, ko to naredi, se počuti bolje in obenem bolj povezano tudi z drago prijateljico.

Urška je sicer realen in stvaren človek, zasebno in profesionalno, a vendar prav gozd spodbuja tudi njeno čustveno plat. Srečna je, ker ga imamo pri nas skoraj vsi tako rekoč na dosegu roke: samo odločiti se moramo in stopiti vanj, je navdušena. »Dokler imamo nečesa v izobilju, je to težko ceniti. Vem, tudi zdravje cenimo šele, ko ga izgubimo, a za gozd si tega ne smemo več privoščiti,« kljub vsemu hitro trezno doda.

Verjame tudi, da je prihodnost ženskega spola in da »naš čas še prihaja«. Mnogim se ne zdi primerno, da se ženske izpostavljajo na takšen način, razmišlja. Poslušamo, da smo preveč čustvene, preveč socialne, premalo odločne in zato pogosto težje dosežemo položaj, ki si ga želimo in za katerega smo sposobne. Žal smo prepogosto tudi preveč samokritične, dodaja.

A se po drugi strani zaveda, da je enaka težava, ne glede na spol, tudi precenjevanje lastnih kvalitet. »Ko prestopiš mejo, za katero si še sposoben, je že prepozno. Tega se očitno mnogi ne zavedajo ... če se, se pa pogosto žal ne ozirajo na to.«

In mlajše kolegice? Vesela jih je, spodbuja jih in jim sporoča, naj se na pot, ki so si jo izbrale, podajo samozavestno. Nič manj – in nič bolj – kot njihovi moški kolegi.

Urško je že od malih nog zelo zanimala narava. Sicer je rojena v Ljubljani in je mestno dete, pravi zase. A ker so s starši izhajali iz kmečkega okolja, so se pogosto vračali domov k starim staršem, na podeželje, kjer je vedno zelo uživala. Tudi naravoslovje jo je vedno bolj zanimalo kot družboslovje. A ko je prišel čas za odločitev za študij, se je odločala tudi med fiziko in medicino, tehtnico pa je v smer gozdarstva prevesilo dejstvo, da ji v mestu manjka stika s pristno naravo in če bo šla študirat gozdarstvo, si je mislila tedaj, bo verjetno imela zelo veliko možnosti za delo v naravi. In tako se je zgodilo. Vsi so bili presenečeni, da je izbrala študij gozdarstva, saj je vedno imela lepe ocene, zato so vsi pričakovali, da bo izbrala »družbeno bolj zaželen« študij, a se nikoli ni prav ozirala na to, kaj si drugi mislijo ali kaj se od nje pričakuje. Starši so jo podpirali in še danes ji ni žal, da se je tako odločila.

Zaposlena je na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, na Direktoratu za gozdarstvo in lovstvo, ker je vodja sektorja za lovstvo. Tukaj se ukvarjajo z upravljanjem divjadi. Znotraj sektorja vodi vse administrativne postopke, povezane z upravljanjem z divjadjo; od priprave odločb za izredne posege, imenovanja lovskih čuvajev, raznih komisij, izplačil odškodnin za škode od divjadi (ne po velikih zvereh, to je domena drugega ministrstva), ukrepov za preprečevanje vnosa afriške prašičje kuge itd. Pripravljajo in vodijo postopke sprejema podzakonskih

mag. Urška Srnec

MUFLON

ALPSKI KOZOROG (Capra ibex L.)
MUFLON
Divjad in lovec

predpisov s področja upravljanja z divjadjo in strateške razvojne usmeritve s področja. Velikokrat ima na terenu mediatorsko vlogo. Podaja tudi mnenja za razne posege v prostor in predvidi, skupaj s strokovnimi podlagami s strani Zavoda za gozdove Slovenije, kako bodo ti vplivali na življenje divjadi. Morda je še najbolj "kontroverzna " tema, s katero se sooča tukaj, določitev odvzema divjadi zaradi diametralno nasprotnih pričakovanj deležnikov in ostale javnosti. Terena je sicer mnogo manj, kot si je želela ali v času študija predstavljala. A ji danes takšna kombinacija terena in pisarne ustreza.

Gozd ji je zelo pomemben v zasebnem življenju. Pomeni ji odmik od mesta, mir, tišino, območje za razmislek, umik od vsakodnevnega hitenja, prostor, kjer poteka življenje veliko bolj mirno kot v mestu, a hkrati tudi skrivnostno. Gozd ji predstavlja tudi prostor številnih sinergij, prepletenosti, vplivov, ki jih še danes ne razumemo povsem dobro. Zato se ji gozd še danes zdi tako privlačen, skrivnosten.

Vsak gozd je nekako lep, pravi. Najmanj se je dotakne primorski, všeč so ji pokljuški gozdovi. Vedno znova jo navdušuje pomladna zelena barva bukve in seveda obožuje tudi divje češnje, ki izstopajo v pomladnem gozdu s svojimi krasnimi belimi cvetovi. Če bi izbirala drevo po estetiki, bi to zagotovo bila bukev v času, ko se olista, kot vrsto pa bi izbrala veliki jesen.

Skozi njeno poklicno pot jo je morda najbolj zaznamovala izkušnja, ki je predstavljala odmik od gozdarstva na karierni poti. Ko se je po pripravništvu zaposlila na ministrstvu, v Sektorju za lovstvo in ribištvo (tedaj je bilo tudi ribištvo del tega sektorja), je dobila segment ribištva. Prinesel ji je neko novo širino, saj je ribištvo del skupne evropske ribiške politike, zato je bilo tudi zelo veliko potovanj v Bruselj, kar je bil precej velik odmik od njenega gozdarskega dela. Poleg tega pa je spoznala vse tegobe, ki jih evropska politika lahko prinese tako majhnemu in specifičnemu sektorju ribištva, kot je v Sloveniji. Biološki svet v povezavi z gozdarstvom ji je bil vedno mnogo bližji in zato se je leta 2019 vrnila nazaj v Sektor za lovstvo.

Še eno pripetijo navaja: »V času študija smo imeli pri prof. Bončini desetdnevne terenske vaje na Podstenah pri Kočevju in moja skupina, katere vodja sem bila, je morala prečkati pot čez mrhovišče. Tedaj se je mrhovišča še zalagalo z živalskimi ostanki. Zelo previdno sem spremljala, kako bomo skupaj s skupinico šli čez mrhovišče, da ne bi kje »preblizu« srečali medveda. Ko je naenkrat nekaj zašumelo, smo se vsi spogledali, ker smo s tresočimi nogami pričakovali medveda, a se je izkazalo, da je bila v resnici le manjša srna, ki je šla mimo.« Tako smešno se jim je zdelo, kako so se pripravili na srečanje z nič hudega slutečo srnico. Zelo ji je všeč tudi opazovanje medveda v lovišču s posebnim namenom Jelen, pri Tonetu Marinčiču. To ji je bila vedno zelo posebna izkušnja: opazovanje živali v naravnem okolju in ne v živalskem vrtu.

Zelo veliko dela z lovci in ji všeč je, da jim lahko z določenimi predpisi ali ukrepi vsaj včasih delo tudi poenostavi, čeprav je na žalost to vse manj mogoče, ali ko lahko uspešno posreduje in pomaga vzpostaviti most v konfliktnih konkretnih situacijah med kmeti in lovci, kjer je velikokrat vzrok slaba ali sploh odsotna komunikacija. To so tiste iskrice, ki jo razveseljujejo, ki ji dajejo zadovoljstvo, ko »dva skregana postavi na isti breg.«

Všeč ji je tudi, čeprav so časi precej zahtevni, da so odnosi na Sektorju za lovstvo in Direktoratu zelo pozitivni in da se zelo dobro se razumejo. Tukaj vlada timski duh, spodbuda med sodelavci je zelo močna, zato ji nikoli ni zjutraj problem priti v službo. Tudi svojim otrokom kdaj reče, naj si zberejo tako službo, kamor bodo vsako jutro radi šli.

Mladim bi sporočila, naj se ne bojijo stopiti v gozdarstvo, dalo jim bo širino in tudi če bodo pristali v kakšnem drugem področju, jim bo gozdarstvo dalo dobro popotnico, podlago v življenju. »Če imaš rad naravo, boš težko zgrešil s smerjo gozdarstva, razen, če te vodi želja po čim večjem zaslužku.«

Opaža, da so mladi danes veliko na spletu, in morda bi lahko intenzivneje privabljali v gozdarski poklic tudi preko elektronskih medijev in s predstavitvijo številnih aplikacij, ki jih v gozdarstvu že uporabljamo. Danes je v gozdarstvu v uporabi veliko spletnih pripomočkov in aplikacij, tako da bi lahko mlade pritegnili s sporočili, da bo njihovo digitalno znanje lahko zelo uporabno na njihovi bodoči poklicni poti v gozdarstvu. Navidezno nasprotje, a zagotovo še večje zadovoljstvo pa nudi izkušnja na terenu, ki pa jo lahko vedno dopolnijo tudi z digitalnim znanjem. Meni, da bi lahko predstavili mladim način, kako lahko tehnologijo in internet uspešno vključijo v svoje delo na terenu in v pisarni.

Močno verjame: "gozdarstvo je poklic prihodnosti zaradi vseh tegob, ki nam sledijo s prehitro spreminjajočimi globalnimi spremembami, vključno z vnosom tujerodnih, invazivnih vrst. Ključ je v poznavanju gozdarstva, genske banke naših domorodnih vrst, kako jim pomagati, da bodo kos izzivom, prilagajanju, zagotavljanju ravnovesja in zahtev ter vpliva javnosti, čeprav se tudi ta pričakovanja skozi čas spreminjajo. Ob vsem tem bo naše znanje še vedno pomembno, ne glede na vso umetno inteligenco."

Vanja Primožič

Vanjo je pot v gozdarstvo pripeljala povsem naključno. Zelo jo je zanimala kemija in si je želela to tudi študirati, a samo delo v kemiji je nekaj povsem drugega. Ko je sošolka omenila gozdarstvo, se je tudi sama navdušila nad tem. »Velikokrat si v srednji šoli nismo znali predstavljati konkretnega dela v poklicu, tematika nam je že bila zanimiva, a o tem, kaj bomo konkretno počeli, smo imeli nekoliko manj predstav,« pove. Gozd so imeli pa tudi doma in ji je bil blizu.

Z izzivi kot ženska v gozdarstvu sicer nikoli ni imela težav, zamenjala je že zelo veliko poti tudi znotraj gozdarstva, delala je v proizvodnji in vedno je bila korektno sprejeta. Morda je bilo kdaj celo laže delati z moškimi, saj so bolj direktni, včasih se je celo laže dogovorila, ker je bila dekle. Verjame, da tak odnos, kot ga imaš ti do drugih, imajo tudi drugi do tebe.

Trenutno je več kot leto dni zaposlena kot tehnologinja na območni enoti Zavoda za gozdove Slovenije Kranj, kar z drugimi besedami pomeni, da je koordinator za gozdne prometnice, za ceste, za vlake. Precej je tehnološkega dela, usposabljajo lastnike gozdov za delo v gozdu, organizirajo tečaje za varno delo z motorno žago in s traktorji.

Po študiju je najprej prišla na odsek za načrtovanje na Zavodu za gozdove Slovenije, kjer je pisala desetletne načrte za gospodarjenje

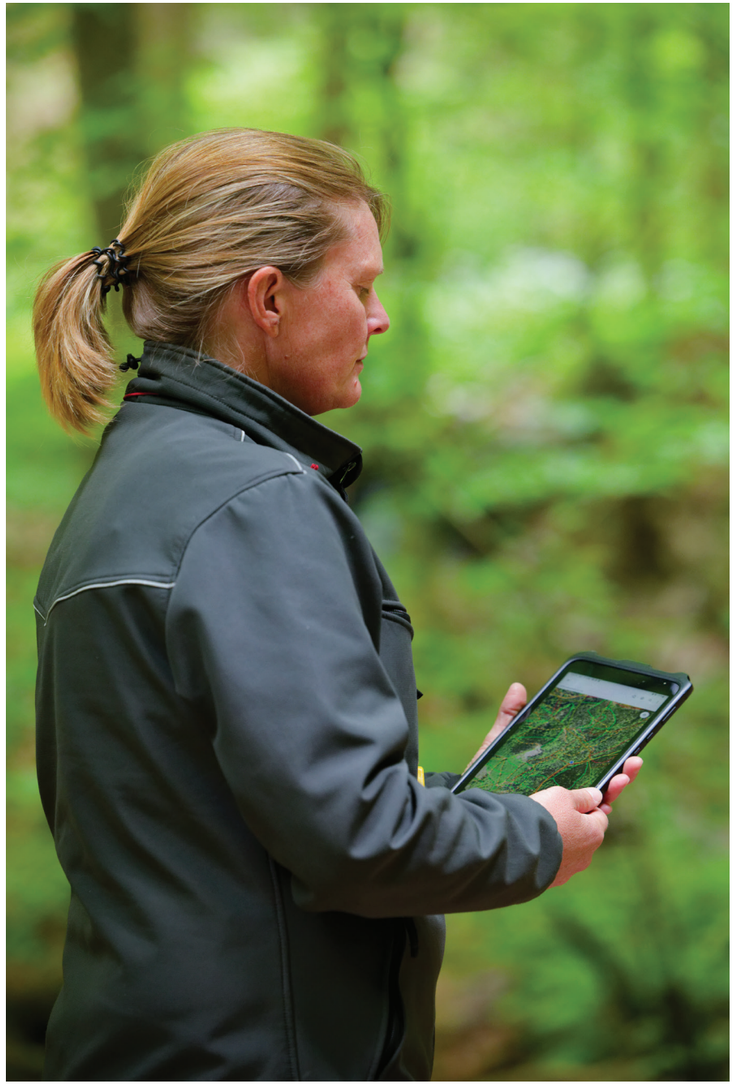

GOZDOVE SLOVENIJE

z gozdovi. Kasneje je delala za zasebno podjetje, ki je upravljalo z Bornovimi gozdovi. Na izvajalskem podjetju je bila delovodja in imela različne funkcije, od odkazila, odpreme lesa, za delavci je pregledovala nego gozda. Vmes je delala v podjetju, kjer se ukvarjajo izključno z lesno biomaso, s sekanci. Tam je bila zadolžena za nakup surovine, organizacijo logistike, od nabave surovine do odvoza sekancev. Nato se je ponovno vrnila na Zavod za gozdove Slovenije kot projektna sodelavka, po enem letu pa na delovno mesto revirne gozdarke, nato bila spet v načrtovanju in zdaj v tehnologiji. Vsako obdobje ji je zelo veliko dalo in ji je bilo zanimivo, morda je bilo najzahtevnejše delo v proizvodnji.

Gozd ji pomeni sprostitev in vedno čuti do njega tudi obvezo, saj se pogosto kot človeštvo vse preveč mačehovsko obnašamo do njega. Rada je v naravi, rada ima dinamično delo, všeč ji je, ko lahko spremlja rezultate svojega dela, četudi se gozd razvija zelo počasi.

Občutek ima, da je mnogim zelo všeč stari gozd, mladi gozd pa mnogo manj. Je pa res, da je občutek pod starimi drevesi res drugačen. »Ko se sprehajaš po gozdu mamutovcev, se ti zdi, kot da si v drugem svetu, drugem obdobju. Nekatera drevesa so res mogočna. Kaj vse so preživela?« se ob tem nehote sprašuje.

A gozd ima pri nas še vedno največji primat. Mnogo opuščenih kmetij je gozd ponovno prerasel. Naša težka naloga je, da bomo v prihodnje znali uravnotežiti prvinsko rabo gozda in številne potrebe, interese. »Prav je, da se zavedamo, da kar nam gozd daje, ni samoumevno, da ga spoštujemo in se obnašamo kot gostje.«

Bližali sva se Besnici, kjer sva posneli terenske fotografije, in ta del ji zelo blizu predvsem zaradi odnosa ljudi do tukajšnjega gozda. Ljudje so na gozd tukaj zelo navezani, zelo lepo skrbijo zanj, se potrudijo z nego, veliko časa namenijo delu v gozdu. Domačini so ji pogosto govorili, da najprej mora biti vse pospravljeno v gozdu, potem šele drugod po kmetiji.

A hkrati dodaja, da se lastniki gozda morda mnogokrat čutijo tudi prizadete, še posebej po raznih ujmah, ko ostanejo sami z vsemi dolžnostmi, ostali uporabniki gozda pa imajo vse dobrobiti in koristi od njega. Sicer nima nekega območja, ki bi ji bilo posebej ljubo, kamor bi veliko zahajala. Vsak gozd je poseben in edinstven. Sama izhaja iz Križ, posebni so ji sestoji črne jelše na močvirju. Mož pa izhaja iz Kupljenika izpod Jelovice in tudi to območje ji je blizu.

Jo pa tako vsako okolje in služba vedno nekaj naučita, tako ljudje kot gozd sam. Veseli jo, ko vidi, da se dobro gospodari z gozdom, da se neguje mladi gozd. To pomeni, da se gozd najprej umno odpira z gozdnimi prometnicami, kar je predpogoj za dobro gospodarjenje.

Ve, da je gozdarstvo zelo lep poklic, in mladim svetuje, da če jih zanima, naj se odločijo zanj, saj omogoča zelo široko paleto zaposlitev: od raziskovanja do proizvodnje.

Dejstvo pa je, da gozd ljudem ne pomeni več toliko kot nekdaj, nekaterim postaja celo breme. Upa, da bodo prihodnje generacije še vedno aktivno gospodarile z gozdom, ga negovale. Tako kot se ljudje spreminjamo, se spreminjajo tudi vloge gozda. Da pa jih bo lahko opravljal, mu bomo morali prisluhniti in tudi nekaj dati v zameno.

»Prihodnost je v gozdu, a če je pa gozdarstvo poklic prihodnosti? Da, lahko bi bil, lahko pa tudi ne,« razmišlja. Številnim lastnikom je gozd postal breme, živijo v mestu, ne poznajo ga, ne znajo si organizirati poseka, niti ne poznajo svojih mej, nimajo mehanizacije ... Sicer pa se ljudje globoko v sebi zavedamo, sploh Slovenci smo zelo gozdni narod, da je gozd pomemben,« zaključi.

Najljubše drevo? Več vrst ji je všeč, jelka, jerebika, tudi macesen, najljubšega pa nima. Vsak je v svojem habitatu edinstven.

Vido je za študij gozdarstva navdušil stric. Kot gozdar, zaposlen na Gozdarskem inštitutu, je veliko službeno potoval po Sloveniji, tudi po konferencah, plezal po drevju, da je jemal vzorce, in to se je Vidi tedaj zdelo tako zanimivo, da je tudi sama želela kaj podobnega doštudirati in početi. Tako se je odločila za gozdarstvo, svoje mladostniške ideje o geologiji ali o pravu, ker je hotela postati kriminalistka, saj je rada brala kriminalke, pa nato hitro opustila.

Po diplomi leta 1982 je začela s službovanjem. »Takrat sem težko dobila zaposlitev v gozdarstvu, saj je bila klima do gozdark zelo negativna,« se spominja. »Po negativnih odgovorih na Bledu, Kranju, Ljubljani, Kočevju in Tolminu sem službo dobila v Celju, kjer so bile gozdarke že zaposlene.«

Na svoji poklicni poti je opravljala delo načrtovalke, revirne gozdarke, vodje proizvodnje in najdlje delo gojiteljice. Slednje ji je na območni enoti Bled bilo zelo všeč, še posebej pri srcu ji je bilo delo na Pokljuki, kjer se je ukvarjala s problematikami pomlajanja gorskih gozdov, intenzitetami in tehnologijo redčenj ter vračanjem bukve v zasmrečene gozdove.

»Na začetku kariere,« pravi skromno, »ti je vse jasno, na koncu kariere pa spoznaš, da v resnici zelo malo veš.«

Vida Papler - Lampe

MAMMUT

MAMMUT

A nikoli ni bila zelo ozko usmerjena, ampak je iskala širino in tako počela poleg službenih zadev še razne druge z gozdarstvom povezane projekte, kot so obnova golf igrišča Bled, ureditev Grajskega hriba, ureditev Blejskega otoka, obnova kampa Zaka na Bledu, sodelovala je pri pripravi novega vodnika po učni poti Predtrški gozd in tudi pri knjigi Izjemna drevesa na Zgornjem Gorenjskem. Bila je tudi gozdna cenilka in izvedenka, 20 let članica komisije za urbano zelenje v Radovljici ter 30 let članica in sedaj tudi predsednica komisije za urbano zelenje na Bledu.

Njena velika ljubezen so bili gozdovi v okolici Blejskega jezera. »To so gozdovi, v katere sem zahajala od otroštva in vse dokler se nisem upokojila. Zaradi mačehovskega odnosa občine smo si desetletja prizadevali, da bi ti gozdovi pridobili status mestnih gozdov s posebnim namenom, vendar nam žal še ni uspelo.«

Na vprašanje, kaj bi sporočila mlajšim gozdarkam, se nasmeji in pravi: »To je pa danes čisto drugi svet, kaj pa jim naj povem? Mi smo bili v stiku z gozdom vsak dan, zdaj pa je vse na daljinsko zaznavanje, danes je vedno manj konkretnega dela, popolnoma druge kakovosti prihajajo v ospredje. Niti ne vemo, kako se bo gozdarstvo razvijalo, ali bo pomembno kot gospodarska panoga ali kot okoljska. Ampak ja, gozd je zanimiv, je prvobiten, je hvaležen – kot predmet dela vedno nudi polno izzivov, nikoli ni dolgočasno. Fino je, da imajo mladi na začetku pristen in živ stik z gozdom, da se preskusijo, kako delovati in naj bodo prepričani sami vase.«

Verjame, da je gozdarstvo poklic prihodnosti, ker je gozd prvobiten ekosistem, imamo ga veliko, ima pa občutek, da bodo v ospredje prihajale druge funkcije gozda, npr. turizem in živali, pred lesnopredelovalno. Meni, da gozdarji še vedno bolje razumejo gozd kot biologi, saj se zavedajo soodvisnosti vsega – okolja, živali, prehranskih verig, zavedajo se širine in celostnega pristopa, za razliko od biologov, ki bolj spremljajo določeno vrsto in jo pospešujejo na račun kakšne druge.

Dve zanimivi prigodi omeni iz svojega delovnega obdobja. V času, ko je službovala na Štajerskem, so bili ljudje, povsod kamor je prišla, zelo gostoljubni do gozdarjev, vedno so jih bogato pogostili in bili zelo veseli obiska. Na Gorenjskem, kjer so bolj škrti, te navade seveda ni. Ko pa sta s kolegom urejala mejo za neko po denacionalizaciji vrnjeno posest in so seveda naredili dober posel, bi se lahko reklo, da je tedaj edinkrat na Gorenjskem doživela, da so pripravili obilno malico z zaseko, kuhanimi jajci, vsega je bilo, se spominja. A je bila ravno noseča in ji je bilo slabo, zato je samo stekla ven, da ni bruhala, se spominja, in še takrat ji ni bilo namenjeno zaužiti domačih dobrot.

Druga zgodba pa je povezana z živalskim svetom. V dežju se je vračala na Mežakli po vlaki iz gozda in pri tem zaznala, da se neko drevo malo drugače »maje« v primerjavi z ostalimi. Ko je pogleda še enkrat, je opazila, da bil to medved, ki je tudi oprezal, kdo hodi po vlaki. K sreči sta odšla vsak na svojo stran, se spominja, in tudi, da jo je lovec kasneje potolažil z besedami, da »je to bil medved, ki je ponoči pojedel enega kozliča pri kmetu in ni bilo nič nevarno, da bi še kaj tebi naredil.«

Danes ji gozd pomeni oddih, sproščanje, odklop in še vedno tudi profesionalni izziv, tudi sedaj, ko je že v pokoju, vidi kak izziv in o njem razmišlja. V »penzionu« rada pohajkuje po bližnjih gozdovih, pa tudi po Pokljuki, ki je še vedno njej najljubše območje in kamor se vedno znova vrača, kjer še najde kotičke, kjer je lahko sama. Zelo rada obišče tudi mogočno smreko pod planino Klek, ki ni preveč znana in ta je zagotovo njeno najljubše drevo še danes. Sicer pa ji je kot drevesna vrsta zelo lepa češnja, ki jo navdušuje s pomladnim cvetenjem v gozdu in jo lahko že na daleč opazi. Skupaj z možem, ki je tudi gozdar, danes urejata velik domači vrt s 16 različnimi drevesnimi vrstami in manjši sadovnjak.

Zaključne misli

Razstava in pričujoča knjiga je fotografska, a tudi osebna zgodba izjemnih žensk, ki delujejo na področju gozdarstva. To ni hvalnica pred njihovimi moškimi kolegi, kaj zmorejo, ampak odpiranje možnosti, pogledov, kako so lahko ženske del morebiti preveč stereotipno moške gozdarske srenje in kako lahko tudi z nekoliko drugačnim, morebiti mehkejšim, bolj čustvenim pristopom, skrbnostjo in čutom, a tudi z vso strokovnostjo negujejo gozd, vplivajo na našo skupnost in hkrati delujejo v dobro vseh nas.

Projekt "Zapisane gozdu" zagotovo ne zajema vseh gozdark, zato se zavedam, da je to zelo nedokončana zgodba. Mnogo je še takih med nami, ki ravno tako zelo pomembno delujejo na področju gozdarstva, vsaka na svojem področju, z veliko mero predanosti in vso strokovnostjo ter premikajo meje. Je pa morda začetek opogumljanja mladih, da spoznajo gozdarstvo kot poklic, ki enakovredno vključuje tudi ženske.

Sama nisem gozdarka, a sem v svoji karieri spoznala, da brez gozda ne morem živeti. Zato sem pot doktorice biokemijskih znanosti nekoliko prilagodila oziroma "zapeljala v poslanstvo", ki vključuje gozd prav vsak sleherni dan – skozi delo naravoslovne vodnice, vodnice gozdne terapije, fotografinje, raziskovalke in ne nazadnje tudi skozi življenje v enem najbolj gozdnatih predelov Slovenije, na Kočevskem. Ob tem, da sem vsak dan v najlepši

pisarni, kdaj tudi prezebla in premočena, da lahko nagovarjam in odpiram nove poglede radovednim obiskovalcem, se tudi sama še kako dobro zavedam dobrobiti gozda, sprememb, vseh pritiskov na gozd in ob tem še bolj spoznavam, kako dragoceno in pomembno je delo gozdarja, gozdarke.

Ustvarjanje zgodb in fotografij me je popeljalo skoraj po vsej Sloveniji. Skozi navdihujoča srečanja z izjemnimi gozdarkami in njihovim delom sem še bolj spoznavala, kako skrivnosten, pomemben, vedno znova poln izzivov in navdiha je gozd. Verjamem, da so se na teh poteh številne vezi poglobile in prepletle dragocene niti med nami.

Ta knjiga in razstava je zgodba vseh vas, ki ste odprle srce, posodile glas in obraz, ker ste čutile, da je vredno o tem govoriti, pisati, ozaveščati in delati premike, še kako dragocene in pomembne korake za dobrobit vseh nas.
Gozd nas je povezal in verjamem, da nas bo spremljal tudi v prihodnje. Hvala vam za vaše zaupanje, iskrive pogovore, delo, potrpljenje ob vsem tem in prispevek k celotni zgodbi.

dr. Petra Draškovič Pelc

